

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

30.03.2020 г.

Асоциация на индустриалния капитал в България в медиите

АИКБ

✓ 23 / 77, А НЕ 60 / 40 - ПРЕДЛОЖЕНИЕТО Е ПОДВЕЖДАЩО, НЕЕФЕКТИВНО И НЕРАБОТЕЩО ЗА СПРЕНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ

Като подкрепя предприетите мерки за опазване здравето на гражданите, Асоциация на индустриалния капитал в България призовава за предприемане на незабавни, работещи, ефективни мерки за подкрепа на икономиката, която е тежко засегната и ако не бъде насърчена, ще бъде тласната в трудно обратима рецесия.

Широко прокламираната подкрепа от 60 %, всъщност е едва 23 % (Приложение 1), а прекратилите дейност предприятия все едно няма да могат да се възползват от нея, **тъй като им се поставят неизпълними за повечето от тях условия.** Забранено им е да работят поради което нямат приходи, а се очаква да платят оставащите реално 77 %, за да получат от държавата работниците им 23 % от нетния им доход. Подкрепата ще ползват само онези, които имат пари кеш, нямат ликвидни затруднения и следователно не се нуждаят особено от нея и по този начин обществените средства няма да се инвестират ефективно и ефикасно в запазването на човешките ресурси.

АИКБ не подкрепя тази мярка за спрени предприятия по три основни причини:

1. Тя е неработеща и контрапродуктивна, защото няма да изпълни главната потребност на обществото и икономиката - запазването на работните места и в този си вид тласка към съкращения в предприятията спрели работа.
2. Тя е неефективна и неефикасна от гледна точка на разходване на ограничени ресурс на държавата.
3. Тя е дълбоко подвеждаща и ще доведе до засилване на общественото напрежение.

АИКБ настоява размерът на подкрепа да бъде диференциран спрямо тежестта на негативното влияние на извънредните мерки върху дейността на предприятията, като най-интензивна подкрепа - компенсиране на възнаграденията и осигурителна ваканция, получат онези предприятия, които са преустановили напълно дейността си и интензитетът бъде намаляван пропорционално за онези, които запазват част от дейността си. Подкрепата за прекратилите дейността си предприятия трябва да бъде безусловна и **да компенсира напълно доходите на работниците, получаващи минимални заплати, а интензитетът ѝ да намалява, за средните и високи заплати.** Само така ще е максимално ефективна, ефикасна и справедлива и ще стигне до много повече хора. Ако подкрепата не бъде оказана сега, България е застрашена от нарастване на безработицата, прекратяване на дейността на структуроопределящи, иначе жизнени предприятия, вълна от фалити и от трайна рецесия и драстичен срив на приходите в бюджетната система и доходите на хората.

АИКБ ПРИЗОВАВА ЗА НЕЗАБАВНА ПРОМЯНА НА § 6 на Преходните и заключителни разпоредби от Закона за мерките (Приложение 2) с цел отстраняване на описаните непоправими по друг начин дефекти.

Приложение 1 – Преведен на езика на реалния живот, 60/40 означава 23/77

Работник от машиностроене, роден след 1960 г., трета категория на труд, с 10 г. стаж			
Основна заплата	1 100,00		
доплащане за стаж	66,00	0,60%	10 години
Брутна заплата	1 166,00		
преработваща промишленост 1165 лв. - НСИ, средна брутна месечна заплата за м. 12 на 2019 г.			
Осигурителни плащания от работодателя:			
	Лв.	дъл., %	
фонд Пенсии	95,85	8,22%	
фонд ОЗМ	24,49	2,10%	
фонд Безработица	7,00	0,60%	
общо фондове за ДОО	127,33		
фонд ДЗПО в УПФ	32,65	2,80%	
фонд ТЗПБ	10,49	0,90%	
фонд Здравно осигуряване	55,97	4,80%	
Общо осигурителни вноски	226,44		
Разход за работодателя - общо	1 392,44		

Осигурителни и данъчни плащания от работника:		
	Лв.	дял, %
фонд Пенсии	76,72	6,58%
фонд ОЗМ	16,32	1,40%
фонд Безработица	4,66	0,40%
общо фондове за ДОО	97,71	
фонд ДЗПО в УПФ	25,65	2,20%
фонд Здравно осигуряване	37,31	3,20%
Общо осигурителни вноски	160,67	
Данъчна основа	1 005,33	
ДДФЛ	100,53	
Чиста сума за получаване	904,79	

Равносметка без помощ от държавата		
	Лв.	дял, %
Работодателят плаща:	1 392,44	154%
Работникът получава:	904,79	100%
Държавата взема:	487,64	54%

Равносметка с помощ от държавата		
	Лв.	дял, %
Държавата заявява, че дава:	699,60	60%
Работодателят плаща:	692,84	77%
Работникът получава „чисто“:	904,79	100%
Държавата помага с (699,60 – 487,64) =	211,96	23%

**Нека вече да наричаме схемата 23/77
От 100 лева нето получени от работника по схемата 60/40
държавата дава 23, а предприятието 77**

Приложение 2. Дефектен текст от Закон за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г.

§ 6. (1) По време на действието на този закон, но за срок не по-дълъг от три месеца, Националният осигурителен институт превежда 60 на сто от размера на осигурителния доход за месец януари 2020 г., за лица, осигурени по чл. 4, ал. 1, т. 1 от Кодекса за социално осигуряване от осигурители, отговарящи на критерии, определени с акт на Министерския съвет. Средствата се превеждат по банков път на съответния осигурител в срок до 5 работни дни въз основа на предоставена от Агенцията по заетостта писмена информация.

(2) Средствата, превеждани по реда ал. 1, са за сметка на фонд „Безработица“ на държавното обществено осигуряване.

(3) В случай че осигурителят не изплати пълния размер на трудовото възнаграждение на работниците и служителите, за които са получени средствата по ал. 1, той ги възстановява.

Нова ТВ

✓ Васил Велев: Не искаме повече пари, а ремонт на закона

В този си вид мярката за подкрепа на бизнеса е неработеща, смята председателят на АИКБ

„Всички организации на работодателите имат официална позиция – в този вид мярката не е работеща. От нея няма да се възползват онези, които имат най-голяма нужда от подкрепа, за да запазят работните места“. Това заяви председателят на АИКБ Васил Велев за мерките, които правителството предприема в подкрепа на бизнеса.

„Ние не искаме повече пари. Ние казваме как с тези пари да се стигне до много повече хора, да се подкрепят много повече работни места“, каза Велев.

Той обясни, че работодателските организации искат ремонт на закона.

По думите му в момента така са предвидени нещата, че за да даде държавата 23 лева, трябва предприятието, което не работи и няма приходи, трябва да даде още 77 лева.

„За малкия и среден бизнес, където работят ¾ от хората, бюджетите се връзват месец за месец. Там няма такива резерви, които да позволят да бъде приложена такава мярка за 2-3 месеца“, каза Велев.

Това е и едната причина, поради която, според Велев, всички работодателски и синдикални организации искат спешен ремонт на закона.

„Другата е разпоредбата на член 6, която позволява да не се плаща и за доставки, и за нищо. Всеки на всекиго може да не плаща“, каза председателят на АИКБ.

Той обясни, че организациите на бизнеса се надяват, правителството да одобри постановлението. „Това постановление е най-доброто, което може да се направи при този закон. Но то ще има ефект само 10%. А ние търсим 100% ефект“, каза Васил Велев.

Той призова нещата да стартират и да важат само за първия месец, но веднага след това да се направи ремонт на закона. За повече информация вижте [видеото](#).

[Novini.bg](#)

✓ Велев от АИКБ: Не искаме повече пари, а ремонт на закона

Не искаме повече пари, искаме с тези средства да се стигне до повече хора и до повече работни места. Това заяви пред "Неделята на Нова" по Нова телевизия председателят на АИКБ Васил Велев за мерките, които правителството предприема в подкрепа на бизнеса.

"Всички организации на работодателите имат официална позиция – този вид мярката не е работеща. От нея ще се възползват тези, които нямат нужда от подкрепа, а не тези, които имат най-голяма нужда, за да запазят работните места на служителите си", каза още той.

Велев заяви, че работодателските организации искат ремонт на закона.

По думите на председателя на АИКБ в момента така са предвидени нещата, че за да даде държавата 23 лева, трябва предприятието, което не работи и няма приходи, да извади 77 лева.

"За малкия и среден бизнес, където работят 3/4от хората, бюджетите се връзват месец за месец. Там няма такива резерви, които да позволят да бъде приложена такава мярка за 2-3 месеца", завърши Васил Велев.

[Дарик](#)

✓ България рискува да си вкара автогол заради коронавируса

Някои икономически сектори са вече тежко засегнати и трябва да се помисли как да се ограничи ударът върху останалите, смята Васил Велев

Българските власти и компании не трябва да предприемат прекалено агресивни мерки срещу вече официално регистрирания в страната коронавирус Covid-19, тъй като ще се постигне ефектът на бумеранга и ще бъде нанесен сериозен удар върху българската икономика. Това обясни за Ecomotic.bg председателят на Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ) Васил Велев, който също така е изпълнителен директор на „Стара планина холд“.

„Не е препоръчително да се обявяват масови карантини или неизпълнение на договори поради „форсмажорни обстоятелства“, защото ако има потвърдени поръчки за месеци напред към сериозни, стратегически партньори, едно такова поведение на българските компании би довело до загуба на клиентите им. Това от своя страна би довело до влошаване на икономическите резултати, на доходите на хората“, обясни Велев и обобщил: „Коронавирусът дойде и ще си отиде, но ако поради неразумно поведение на българските компании клиентите им си тръгнат, намирането на други няма да е бързо и лесно“.

Според председателя на АИКБ предприятията в страната не само не трябва да спират или намаляват работа, но и да се стремят към извънредни поръчки, въвеждане на гъвкаво работно време, сумирано изчисляване на отработените часове, така че да се произведе допълнително, за да се задоволят нуждите на местния пазар.

"Сега е важно да се осъзнае колко е важен вътрешният български пазар, както и че някои икономически сектори досега са били несправедливо подценявани", смята Велев. Причината е, че местните предприятия вече се сблъскват с проблеми с вноса и износа заради по-трудното намиране на ресурси на международните пазари и прибегването до по-скъпи алтернативи.

„Определено има затруднения с вноса. В сектора на битовата химия и козметика се налага да се търсят заместители на някои суровини, които са изчерпани в момента. Това води до оскъпяване на продукцията. Освен това, когато има извънреден труд, който е по-скъпо платен, също има поскъпяване на продуктите за крайните клиенти“, обясни предприемачът.

Той подчерта, че тепърва предстои да има проблеми с износа от България, тъй като Италия и конкретно най-богатата северна част на страната е вторият ни най-голям търговски партньор след Германия. „Докато първоначално най-големият проблем за международната икономика произтичаше от Китай, то днес там вече повече хора оздравяват, отколкото се разболяват, докато за Западна Европа, която ни засяга далеч по-пряко, проблемите тепърва започват. Това до голяма степен ще повлияе не само на износа ни, но и на вноса към нас, тъй като стокообменът с Италия например е почти изравнен – приблизително колкото внасяме от там, толкова и изнасяме към тях“, коментира Велев.

Според него в България засега проблеми с аутсорсинг компаниите, които са силно зависими от чуждестранните си компании майки и тяхното състояние, засега не се очакват, но други сектори вече изпитват сериозни проблеми. Такива са туризмът, хотелиерството и ресторантьорството.

Трябва сериозно да се мисли как да не възникнат големи трудности и за производствените предприятия, при които просто е невъзможно хората да работят под карантина и затова са принудени да са всички на едно място. Конкретно за

своите предприятия Велев обясни, че досега не е обявявана карантина и че засега не се планира такова нещо. Вместо това са затегнати хигиенните изисквания и са въведени нови такива.

Като цяло за международната икономика изпълнителният директор на „Стара планина холд“ смята, че за извлечени поне две поуки. Едната е, че занапред държавите не трябва да разчитат толкова много, колкото досега, на „фабриката на света“ Китай, а да се стремят да задоволяват сами нуждата си от базови стоки. От там произтича и втората поука – че занапред повече не трябва да се подценяват някои сектори като текстилен, козметичен, фармацевтичен и т.н. „Досега винаги ИТ секторът беше издиган в нещо като култ, но сега се вижда, че хората не могат да използват софтуерни решения срещу заразата“, обясни Васил Велев.

✓ АИКБ: Не искаме повече пари от държавата, а спешен ремонт на закона

"Ние не искаме повече пари, а ние казваме как с тези пари може да се стигне до много повече хора, да се подкрепят много повече работни места и ефективно да се работи". Това заяви в ефира на предаването "Неделята на NOVA" председателят на Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ) Васил Велев, който коментира подкрепата, която оказва държавата на бизнеса в ситуация на криза заради коронавируса.

„Не само АИКБ и КРИБ, а всички организации на работодателите имат официална позиция – в този вид мярката не е работеща. От нея ще се възползват тези, които нямат нужда от подкрепа, а не тези, които имат най-голяма нужда от подкрепа, за да запазят работните места на работниците“, заяви Велев.

"За да даде държавата 23 лева, трябва предприятието, което му е забранено да работи и няма приходи, да даде още 77 лв., това е 100% от нетния доход на работника. За да бъде той получен трябва неработещото предприятие, което е без приходи и има да плаща данък сгради, такса за битови отпадаци и други постоянни разходи, които няма как да ги спрем - например за охрана или по кредити... За малкия и средния бизнес, където работят повече от 3/4 от българските граждани, наети на работа - бюджетите се връзват месец за месец. Там няма такива резерви, които да позволят, особено пък за два или три месеца, да бъде приложена такава мярка, каза още Велев.

Велев обясни, че когато работниците отидат на борсата, тогава държавата ще плати не 23%, а 60%.

Предложението, което не е само на АИКБ, а е на всички работодателски организации, а и на синдикалните организации, е спешен ремонт на закона. "А другото е разпоредбата на чл. 6, която повелява, че може да не се плаща за доставки и за нищо, а всеки на всекиго може да не плаща. Това означава, че ако си закупите в момента автомобил например, може да не платите и няма да дължите лихви, неустойки, санкции".

Текстът гласи: "До отмяна на извънредното положение не се прилагат последици от забавено плащане на задължения на частно-правни субекти". Велев обясни, че това означава, че едно предприятие, което изработва хранителни продукти например, доставя ги на магазина, а магазинът може да не му плати без да има никакви последици от това. Тогава как предприятието ще плати заплатите на работниците си, запита председателят на АИКБ. Очевидно е допусната грешка, която трябва да бъде поправена и това са две отделни причини за ремонт на този закон", допълни той. "Парите са много, ние не искаме допълнителни пари, а искаме те да стигнат до тези, които имат нужда от тях", повтори Велев.

Другият дефект е, че в момента едно предприятие, което работи на 100% с хората в него и друго предприятие, което е спряло и изобщо не работи - и на едното, и на другото работниците, според този закон, получават равен доход. Нещо повече даже в едно предприятие - два отделни цеха - единият работи на 100%, а другият е спрял - и едните и другите работници получават 100%. Тези, които пътуват 2 часа за работа през блокади, поемат здравен риск и работят 8 часа, получават същото възнаграждение, както тези, които изобщо не работят. Това е според закона, а никъде не се прави така. Подкрепата на отсъстващия доход, поради неработа, е частичен винаги. Той е много по-голям за ниските доходи, близки до минималната заплата и намалява тази подкрепа с ръста на доходите. Тоест със същите пари могат да бъдат подкрепени много повече хора, много повече компании да запазят работниците си и когато отmine това чудо да се върнат по-бързо на пазара и да вкарват в бюджета данъци и осигуровки, обясни още Велев.

"Ние сме реалисти - няма нагласа в понеделник парламентът да поправи закона, а има нагласа правителството да одобри това постановление. Ние работим много добре и всички наши предложения са приети за поправка в постановлението, но то не може да отстрани закона, той има неотстраним дефект. Това постановление е най-доброто, което може да се направи при този закон, но то ще има ефект 10%, а ние търсим 100% ефект и реално това, което може да се направи е след като се приеме, това да важи за първия месец и веднага след това да се направи ремонт на закона по две независещи една от друга причини и да се коригира, така че да стигнат средствата до тези, които имат нужда от тях и така те ще са много повече със същия ресурс", добави Велев.

БНТ

✓ Тристранният съвет без съгласие за компенсирането на работници и предприятия заради коронавируса

Националният съвет за тристранно сътрудничество не постигна съгласие за схемата за компенсиране на работници и предприятия, засегнати от кризата с коронавируса. Представителите на правителството, бизнеса и синдикатите обсъждаха онлайн проекта за постановление на кабинета.

Социалните партньори и днес защитиха своите позиции какви са най-добрите варианти за подпомагане на бизнеса. Един от спорните моменти е свързан с предложението държавата да изплаща 60% от заплатите на работници, които иначе ще бъдат съкратени, а работодателите да поемат останалите 40%. И синдикатите, и работодателите имат възражения.

Васил Велев - председател на УС на Асоциацията на индустриалния капитал в България: За съжаление, законът е изначално сбъркан, така че възможностите не са много големи. Защото се предвижда едно неработещо предприятие да

плаща не 40%, а 80, тъй като трябва да плати и осигуровки, и данъци общ доход и осигуровки за сметка на работниците, без да има никакви приходи, защото не работи.

От КНСБ предлагат държавата да помогне и за осигуровките.

Пламен Димитров - президент на КНСБ: Нашият компромисен вариант е дали държавата не може да поеме в 60% осигуровките на работодателя, както поема ангажимента му да заплати възнаграждението и останалите 40% да поеме той.

Друг спорен момент е кои фирми могат да се възползват от тази мярка.

Васил Велев - председател на УС на Асоциацията на индустриалния капитал в България: И работодатели, и синдикати смятат, че трябва да се ползват всички икономически дейности, съобразно икономически критерии.

Пламен Димитров - президент на КНСБ: Най-важният от тях е спадането на приходите от продажби на фирмите, това особено ясно личи в индустрията, много лесно може да бъде отчетено.

По-рано през деня вицепремиерът Томислав Дончев посочи, че е важно мярката за подпомагане на бизнеса бързо да мине през Тристранния съвет.

Томислав Дончев - вицепремиер: Нашите прогнози са, че при прилагането ѝ в началото бенефициенти, тоест ползватели ще могат да бъдат над милион работници. Един милиард е прогнозният разход по тази мярка. Аз не знам ситуация, когато имаме пълно съгласие и хармония. Винаги има някой недоволен.

От социалното министерство отказа коментар преди утрешното ново заседание на Тристранния съвет по темата. Предложенията на бизнеса и синдикатите се очаква да бъдат обсъдени с премиера и финансовия министър.

БНР

✓ **Васил Велев: С този закон отиваме отвъд идеала на човечеството за комунизма**

Интервю на Явор Стаматов с Васил Велев в предаването „Неделя 150“

„В предложените мерки от правителството имаме неизпълними условия, за да се осъществи предлаганата подкрепа.

Мярката е направена така, че може да се използва от този, който няма нужда и има пари в брой и може да плати 77%. За малкия и среден бизнес това е неприложима мярка“. Това каза пред БНР Васил Велев от Асоциацията на индустриалния капитал. Работодателската организация е една от двете, които по време на Националния съвет за тристранно сътрудничество не подкрепиха схемата на правителството, по която то предлага да поеме 60% от заплатата на служителите, които бизнесът би освободил заради кризата.

По думите на Велев схемата не е 60% на 40%, а 23% на 77% и е **неработеща за тези, които имат нужда от нея, и работеща за тези, които нямат нужда от нея.**

В предаването „Неделя 150“ Васил Велев подчерта:

„Искаме със същия ресурс да се помогне на повече хора. Законът е сбъркан, писан е бързо, грешката трябва да се поправи, колкото по-бързо се поправи, толкова по-малко щети ще нанесе... Не сме съгласни с условията, които се поставят пред предприятията, за да получат тази помощ - да изплаща 100% от възнаграждението, без да има приходи. Когато е спряло предприятието и хората не работят, техните доходи се компенсират частично... С този закон отиваме отвъд идеал на човечеството - „комунизма“, лежиш на дивана и получаваш пари... Какви потребности имаш, когато си вкъщи“.

Интервюто с Васил Велев можете да чуете в [звуквия файл](#).

✓ **Очаква се днес МС да приеме постановлението, с което държавата ще поеме 60% от заплатите на спрените от работа**

Правителството ще заседава днес, за да приеме схемата за подпомагане на бизнеса, засегнат в най-голяма степен от разпространението на коронавируса у нас. След продължителни преговори с бизнеса и синдикатите се постигна принципно съгласие всички икономически сектори да имат достъп до схемата, при която държавата ще плаща 60 на сто от заплатата на работника, ако той не бъде съкратен.

1 милиард лева осигурява държавата, за да покрива 60% от заплатите на работниците в рамките на 3 месеца, ако те не бъдат съкратени. 40%, но и осигуровките ще трябва да покрива работодателят.

„Първите са тези, чийто бизнес пряко и непосредствено страда от заповедта на здравния министър за въвеждане на карантинни мероприятия, т.е. ресторанти, други заведения, всякакъв тип услуги, които не могат да работят поради приложените мерки. Те получават подкрепа автоматично“, обясни вицепремиерът Томислав Дончев.

От схемата ще могат да се възползват и фирмите със спад в продажбите от 20% през март спрямо същия месец на миналата година:

„Също могат да получат подкрепа, но след доказателства, че те имат срив в продажбите повече от 20 на сто“, добави той. Асоциацията на индустриалния капитал (АИКБ) обаче не подкрепя мярката. Според изчисленията на Васил Велев на 100 лева разход за работник държавата ще дава 23, а останалите трябва да плати бизнеса: „За малкия и средния бизнес, които връзват бюджетите месец за месец - това е абсолютно неприложима мярка“.

След приемането на мярката днес от правителството фирмите се предвижда да кандидатстват пред Агенцията по заетостта, където ще изпращат списъци със засегнатите работници, останали без работа, а НОИ ще превежда средствата по банков път.

✓ Ще оцелее ли българската икономика от коронавируса

В кризисната ситуация бизнесът може да бъде стимулиран с парите за капиталови разходи

Ако съдим по страните, които са по-силно заразени с COVID-19, българската икономика се изправя пред доста нови предизвикателства и изпитания. Родният бизнес не е самотен остров и няма как да не бъде засегнат от процесите в световен мащаб. Но той също е гъвкав и адаптивен. По-малките предприятия, каквито са над 90% от всички у нас, по-лесно и бързо се настройват на нова вълна в зависимост от конкретните обстоятелства, твърди председателят на Асоциацията на индустриалния капитал Васил Велев. Така или иначе, официално очакваният икономически растеж от 3,3% няма да бъде постигнат и ще падне, като е трудно за момента да се предвиди с колко. Това ще се дължи на изчерпването на възможностите на трудовия пазар, на колебливото вътрешно и експортно потребление и на плахите чуждестранни инвестиции. Социалният министър Деница Сачева вече обяви, че на ден в бюрата по труда се регистрират по близо 1300 души, освободени от работа. Вероятният спад не е малък и ще обхване доста сметки.

Шокове

"България е изправена пред четири шока - шок на предлагането, шок на търсенето, финансов шок и социален шок. Големи сектори в българската икономика ще бъдат ударени и спадът може да достигне и да надмине 40-45% от очакваните и планирани годишни приходи. Ще наблюдаваме в идващите месеци първата експлозия на сектора на услугите, каквато не сме виждали. Ако тази ситуация продължи повече от очакваното, ако пандемията и страхът не бъдат овладени навреме, тежестта на тази потенциално свиваща се икономическа активност няма как да не започне да се пренася върху банковата система", коментира пред БНР проф. Димитър Иванов от Лондон. Според него пандемията е най-големият шок, който удря глобалната икономика от финансовата криза от 2008 г., защото от средата на февруари досега краткосрочните щети се изчисляват на над 1,6 трилиона долара. По думите му еврозоната е в опасност заради италианската, германската и испанската икономики, които още от миналата година са на границата на техническа рецесия. "Коронавирусът ще ускори измененията в нашата национална и икономическа структура, която стои непроменена за последните 25-30 години. Това, което идва, ще бъде маркирано от един нов свят на регулации."

Последици

"Преодоляването на кризата с коронавируса със сигурност ще доведе до сериозни икономически последици, като обемът им ще зависи от продължителността на създалата се ситуация", коментира финансистът Пламен Данаилов пред телевизия 7/8. "Първоначално се смяташе, че ефектът ще бъде V-образен, т.е. ще има спад и последващо бързо възстановяване. За съжаление преодоляването на проблемите със заболяемостта продължава вече няколко месеца, т.е. очаква се в най-добрия случай икономическият ефект да е U-образен, което ще рече спад, известен застои и едва след това възстановяване. Прогнозите са, че през първото и второто тримесечие на тази година със сигурност ще има спад. Очакваната рецесия в Европа неминуемо ще се отрази и на България. Възстановяване в икономически аспект можем да очакваме едва през третото и четвъртото тримесечие, като през тази и следващата година ще понесем последици от кризата, при положение, че пикът на заболяемостта е през април и май. Колкото по-дълго продължи тази карантина, толкова по-дълго време ще имаме проблеми в икономиката", обясни Данаилов.

Най-засегнатите

Според Данаилов най-засегнати в момента са туризмът и транспортът, които осигуряват близо 350 000 работни места и дават около 20 на сто от брутния продукт на страната. Сред засегнатите сектори е и културата, където са заети около 24-25 хил. творци, които отговарят за от 1 до 2% от БВП. "Всичко е свързано помежду си. Това не е икономиката на XIX в., където всеки сектор е сам за себе си и няма взаимовръзка с другите сектори на икономиката. В момента проблем в един сектор се проявява веднага в някои от другите", пояснява финансистът.

Недвижимите имоти ще е третият сектор, който ще бъде засегнат. От гледна точка на сигурност хората няма да се впуснат да купуват жилища. Приносът на този сектор за БВП е около 10%. Сумарно туризмът, транспортът и недвижимите имоти обхващат над 1/3 от БВП, който ще бъде директно засегнат от това, че се затварят граници, търговски обекти, както и от въведеното ограничение на пътуванията. Налагането на забрана за полети ще се отрази на авиационния бизнес, който е подсектор на туризма, коментира Данаилов.

Днес изкупуването на облигации е почти изчерпано, в такъв случай остават възможностите на фискалната политика - харченето на държавни пари, уточнява Данаилов и допълва, че много от европейските страни са задължени, което ги поставя в невъзможност отново да вкарват пари, които да харчат. Според него с намаляване на икономическата активност прекият ефект в България от коронавируса ще е да се повиши значително безработицата, като държавата може да преодолее това, използвайки фискалната възможност, тъй като БВП основно се движи от вътрешна консумация. "За първите два месеца МФ каза, че има излишък от 1,5 млрд. лв. във фискалния резерв и заем в размер на 800 млн. лв., т.е. това са средства, които може да се инвестират в икономиката. Спасение може да се търси и в гласуването на конкретни единични мерки за стимулиране или за отлагане на определени плащания към държавата. Задълженията ни не са толкова големи и, ако държавата влее пари в икономиката, като използва предвидените 6-7 млрд. лв. капиталови разходи, това би дало глътка въздух, тъй като държавата не може да влияе на банките и да изиска от тях да намалят лихвите по заемите си", посочва като правилен ход Данаилов.

Мерките на правителството

- Гражданите и фирми с кредити към банки, фирми за бързи пари или с дългове към комуналните дружества ще бъдат облекчени по време на извънредното положение. За този срок няма да им се налагат наказателни лихви при просрочие. В момента наказателната лихва е 10% на годишна база. Не е ясно как мярката ще се отрази на банките, тъй като още няма официална позиция по въпроса на Асоциацията на банките в България. Има вероятност тя да увеличи лошите

кредити, за което банките ще трябва да заделят допълнителни провизии, тъй като международните счетоводни стандарти и банковите регулации са много стриктни в изискванията за провизии при просрочие на заемите. Банките, НАП, комуналните дружества и всички останали кредитори няма да могат да налагат запори върху банковите сметки на гражданите, върху заплати или пенсии, а също и да обявяват вещи на публична продажба. Забраната за налагане на обезпечителни мерки като запори ще важи и за банковите сметки на лечебните заведения, а също и за медицинската апаратура и оборудване.

- Отменят се временно извършването на описи на движими вещи и недвижими имоти, собственост на физически лица, освен за задължения за издръжка, за вреди от неправомерно увреждане и за вземания за трудови възнаграждения. Бизнесът настояваше за забраната за запори да обхваща и частния сектор, но идеята не бе приета от управляващите.

- По време на извънредното положение работодателите няма да могат да пускат служителите си принудително в неплатен годишен отпуск. Ще могат обаче принудително да предоставят на работниците половината от платения им годишен отпуск.

- Сроковете за плащане на сметките за ток се удължават от 10 на 20 дни. Това отсрочване може и да се удължи със заповед на министъра на енергетиката, но при отчитане на състоянието на сектора.

- Сроковете за подаване на годишните данъчни декларации на физическите лица и за внасяне на дължимия данък се удължават от 30 април на 30 юни. Удължава се и срокът за ползване на отстъпката при плащането на данъка - от 31 март на 31 май. Променят се и сроковете за ползване на отстъпка при местните данъци върху имотите и автомобилите, като намалението може да се ползва при платен изцяло данък до 30 юни.

- Срокът за подаване на годишните финансови отчети се отлага от 30 юни на 30 септември. Срокът за подаване на декларациите от предприятията, които не са извършвали дейност, се удължава от 31 март на 30 юни.

- Предприятията, които дължат авансови вноски за корпоративния данък, в срок до 15 април трябва да ги декларират за месеците от януари до юни, като посочват прогнозната си данъчна печалба за 2020 г. Отпада предишната идея авансовият данък да се изчислява служебно върху половината печалба за 2018 г.

- Нотариалната камара ще трябва да осигури дежурни нотариуси при съотношение най-малко един нотариус на 50 000 жители за съответния район.

[В. Сега](#)

✓ Има дефекти в "спешните" мерки на кабинета за бизнеса

Нямам впечатления от олигарси, но ако премиерът така обобщава предприемача – това е обидно, казва бизнесменът Румен Радев

Румен Радев е заместник-председател на Асоциацията на индустриалния капитал в България. Той е икономически директор на Холдинг "Загора", който включва 14 предприятия в община Стара Загора с различни дейности - металообработка, машиностроене, хранителна и текстилна индустрия, сторителство.

- Г-н Радев, бизнесът отправя редица критики към правителството заради твърде плахите опити за подкрепа в ситуацията с коронавируса. Премиерът Бойко Борисов отвърна с упреци срещу прекомерни очаквания за помощ от държавата. И заговори за олигарси със скъпи почивки във Франция, призовава ги да си продадат мерцедесите, вместо да искат пари от бюджета. Как ще коментирате тези изказвания?

- От медиите научих за тези изказвания и предпочитам да мисля, че са направени в състояние на стрес и натрупана умора. Нямам впечатления от олигарси, но ако така се прави и обобщение за предприемача изобщо – това е несериозно, а и много обидно. В моето обкръжение от предприемачи и мениджъри, това са хора, загрижени и пряко ангажирани с бизнеса си - постоянно общуване с екипите, работниците и служителите, комуникация с основните клиенти и доставчици, организация на производствения процес, отношения с банки и лизингови компании, с регулаторни органи на местно и централно ниво. Всеки според мащаба му, разбира се, но това е само част от ежедневието на реално работещите предприемачи и мениджъри. И тези хора са лицата на огромното мнозинство от фирмите в България. Именно за подкрепа на тези фирми през трудния период, в който се намираме, са инициативите на бизнес организациите, както и на синдикалните организации впрочем.

- Какво е реалното състояние на фирмите, откакто са започнали рестриктивните мерки, като изключим тези бизнеси, които бяха принудени да затворят заради пандемията?

- Затворените бизнеси агонизират – това са предимно малки фирми от сферата на услугите, често с личния труд на собствениците и семействата им. Но има и такива с персонал 30-40, че и повече хора. Някои се надяват на краткосрочни решения, пускат служителите си в платени отпуски или разплащат частично възнаграждения. Други направо заявяват освобождаване на хората, за да могат поне да се регистрират в бюрата по труда и да имат шанс за помощи.

Но това вече се случва и с производствените предприятия, включително и с големи компании. В предприятията, с които съм ангажиран, продължава производственият процес, но външните поръчки са ограничени поради рестрикции в държавите на клиентите ни. Например тази и следващата седмица предприятията в Италия спряха дейност с държавен акт. Ограничен е международният транспорт и на материали. Очакваме да се задълбочат транспортните проблеми, особено при груповите товари.

Организираните КПП-та създават забавяния, но поне засега не са критични за работата ни. Конкретно при нас в Стара Загора, това не е проблем, очевидно има разбиране от органите на реда.

Страховете ни са за здравето на хората. Вероятно е въпрос за време да имаме регистрирани случаи на заболели колеги въпреки предприеманите мерки. Очевидно ще трябва да променяме смените, екипите ще се наложи да са с гъвкаво работно време.

Започнаха забавяния в текущите разплащания между контрагенти. Това затруднява финансирането на оперативната дейност. Междувременно, предстоят плащания към бюджета, плащания по осигурителните вноски, след две седмици са плащанията за заплати. Забавените транзакции поставят дружествата пред ликвидни рискове. Всички тези процеси ще се задълбочат през следващите дни и седмици.

- Как ще коментирате обявените от правителството мерки за подпомагане на икономиката?

- Възможността за портфейлни гаранции през Българската банка за развитие към търговските банки с цел обезпечаване на кредити на бизнеса е мярка в съответствие с препоръките на ЕК. Последните данни на БНБ сочат за 35 млрд. лв. кредити на нефинансовите предприятия, а кабинетът обяви агрегиран ефект от мярката към 2,5 млрд. лв. Следователно този обезпечителен механизъм няма да обхване много фирми. Ще видим как ще проработи, но нека подчертая - това не е спешна мярка, ефектът от нея ще е доста малък.

Същото се отнася и за безлихвените потребителски кредити до 1500 лв. на хора на трудов договор, пуснати в неплатен отпуск. Може би ще проработи тази мярка при малки семейни бизнеси, но дали таргетираните над 130 000 потенциални получатели биха се възползвали... Кой ще вземе заем, ако не е ясно кога ще се върне на работа?

Мярката с отлагането на дължимия корпоративен данък до 30 юни е с моментен ефект, ще е полезна, естествено, препоръчва се и от ЕК. Забележките ми към нея са две – първо, има смисъл само за фирми, обявили печалба през 2019 г., и второ, отлагането е сравнително кратко. Какво ще стане с това задължение, ако една фирма остане без средства към 1 юли?

Най-коментирана е мярката за компенсиране с 60% от brutния доход на несъкратените работници в проблемните дружества. Но нека видим и условията – това ще са фирми напълно спрели по силата на държавен или корпоративен акт. Смущаващо е изискването да се продължи с осигурителните вноски от страна на работодателя, съответно с осигурителните и данъчните плащания, начислени на работника. Като се завърши сметката, излиза, че при запазен чист месечен доход на работника, държавната част от него е към 20-25% според случая. И това силно ще ограничи реалния интерес към тази мярка. Разбира се, съвсем различно би било, ако не се ангажират осигурителни и данъчни задължения.

- Защо АИКБ настоява за създаване на икономически антикризисен щаб? Според вас кои са важните мерки, които биха помогнали на фирмите и икономиката ни в този момент?

- Все по-отчетливо се очертава една сложна икономическа перспектива за бизнеса през следващите седмици, месеци, а в някои индустрии и за много по-дълги периоди. Логично е да се обсъждат възможности за справяне с тези предизвикателства от експерти, включващи както макроикономисти, така и финансисти, ръководители на реални икономически субекти от производствени, но и от непроизводствени сфери.

Разумно е подреждане на мерките за подкрепа по време за въздействие. Има такива, които вече трябва да се предприемат при фирмите, спряли принудително дейност. Трябва да се планират мерки за следващите месеци, както и дългосрочни мерки, визиращи не само излизането от кризата, но и позициите, ефектите, които ще се търсят в следкризисното време. А може би светът ще е съвсем друг тогава.

Като най-важна от непосредствените мерки е подкрепата на възнаграденията на засегнатите работници и служители. Но трябва да се приложат реално функциониращи мерки, например базирани на гарантирана минимална работна заплата и доплащания от предприятието при гъвкаво работно време за всеки отработен час, ограничаване на осигурителните плащания, а при напълно спрели фирми – дори отказ от осигуровки и данъци. Логиката е предприятието да обслужва плащанията си, щом има приходи, макар и частични, докато намесата на държавата е при дефицита на работа, но само за обезпечаване на работници и служители.

АИКБ има съвсем прагматични разчети за различните сектори и различните варианти на заетост. При това напълно в прогнозираните бюджетни параметри, за които говореха премиерът и министърът на финансите.

От средносрочните мерки приоритет е обезпечаване на веригите на доставка на суровини, материали и услуги, респективно и логистиката при реализацията на произведената продукция. Тук би сработила целенасочена подкрепа по линия на ББР, например, както и по линия на Агенцията за експортно застраховане. Ефективни биха били и мерки за обратно рефинансиране, отлагане на текущи бюджетни разплащания, в т.ч. местни данъци и такси, изобщо всичко около осигуряване на адекватна корпоративна ликвидност.

На преден план биха излезли и проактивни мерки, обезпечавачи и насърчавачи временна заетост. Всъщност, никак не са ограничени възможностите, които има държавата ни. Говори се за ограничен ресурс – да, но това не означава, че ресурсът ще е недостатъчен. Нужно е ефективното му мобилизиране с рационални целеви мерки и адекватни приоритети. И тук някак си изобщо не виждам активност и дори опити от страна на Министерство на икономиката. Това ме изумява – та нали именно това трябва да е институцията, на която да се опрем като бизнес, като част от икономиката ни. Но ... лидерите се познават, когато е трудно.

- Какъв е най-оптимистичният и най-песимистичният ви сценарий за развитието на кризата с коронавируса?

- Докато имаме поръчки, дори и частични, работим. Имаме ли работа – ще имаме и приходи. А това означава и трудови доходи. Всеки от колегите ми – от портиера до директора, е с ясното разбиране за това. Въпреки проблемите и затрудненията, виждам страховта мобилизация в дружествата ни. Това са моите герои – скромно и честно работещи, за да оцелеем. На това се крепи и оптимизмът ми. Колко ще издържим – месец, два, три? Очевидно е различно за различните предприятия. За някои работещи бизнеси, давали десетки години приноса си за растежа на икономиката ни, имащи и перспективи, това е непосилно дълъг период. Именно за подкрепа към тях апелирам. Ако проблемите се задълбочат, а кризисният период надхвърли 6-7 месеца? Това е доста песимистичен сценарий, но той може да стане реалност. Борим се, защото всички искаме достоен и по-добър живот. Да сме здрави – това е най-важното сега!

БНР

✓ Горанов предлага актуализация на бюджета заради пандемията

Министърът на финансите Владислав Горанов ще предложи тази седмица актуализация на бюджета за справяне с последиците от пандемията.

"Първоначалният вариант" на актуализацията ще позволи на държавата да поеме допълнителен дълг в размер на няколко милиарда лева, каза министър Горанов пред "Нова телевизия", без да уточни сумата.

Фонд "Безработица" ще бъде допълнен с 1 милиард лева.

Информацията е на Нова ТВ.

✓ Томислав Дончев: Мислим за работодателя, но най-вече за работника

Интервю на Явор Стаматов с Томислав Дончев в предаването „Неделя 150“

„Когато се раздава публично финансиране, очакванията са по-големи от реалностите. Наша е отговорността, когато се раздават парите на българските граждани, да сме максимално премерени и отговорни... **Държавата не може да влезе във всяка брънка на икономиката и да плати за всеки...** Схемата, която предлагаме, ще работи, тя е алтернатива на това просто работодателят да освободи работниците. Това е стимул работодателите да съхранят работниците си и след края на кризата те да започнат да работят на пълни обороти... Ако си позволим разпиляване на персонала, връщането му в процеса при икономическо съживяване ще е бавно, искаме да спестим този шок. **Мислим за работодателя, но най-вече мислим за работника**“. Това каза пред БНР вицепремиерът Томислав Дончев и уточни, че **предстои лансирането на нови мерки**.

По думите му пакетът мерки на България е сходен с този, който прилагат другите държави, но съобразен към мащабите и към икономиката на страната ни.

„Не можем да прогнозираме колко дълго ще продължи кризата, но **щетите върху икономиката няма да се изчерпят с щетите по време на карантината**. Те ще са по-големи след това, затова трябва да сме бързи и внимателни. Ако си тръгнал на десетдневен поход, не трябва да си изядеш храната на втория ден... Анализите са разнопосочни, защото липсва отговор на основния въпрос – колко време ще продължи тази ситуация. Бихме допуснали, че е три месеца – по аналог с Китай, но няма гаранции, че това ще е така... Всичките ни действия са в режим на особена неяснота, намираме се в безпрецедентна ситуация. **Не знаем облика на това, срещу което се борим**“.

В предаването „Неделя 150“ Томислав Дончев поясни, че има две категории, които ще се ползват от държавната помощ:

„**Автоматична подкрепа от държавата ще получи бизнесът, който страда от въведените ограничения по време на карантината** – ресторанти, заведения, услуги, които не могат да работят поради приложените мерки. Другите бизнеси могат да получат подкрепа след доказателство, че имат срив в продажбите с повече от 20%“.

Очакваните разходи на първия етап са около 1 млрд. лева.

Вицепремиерът подчерта, че **страната ни има техническа готовност за теглене на заем**:

„Бъдещето ще покаже в какъв размер. Имаме известен буфер, който можем да ползваме засега. Досега сме препрограмирали от оперативни програми 600 млн. лева, а **при нужда имаме възможност да реагираме с още около 500 млн. лева**, без да предизвикваме щети, като например да прекратяваме валидни договори... Помощ от т.нар. „грантове“ също е мярка, която се разработва в момента. Но трябва да сме по-внимателни“.

Според него Европа, ако е умна и амбициозна, **трябва да започне да мисли за една стратегическа реиндустриализация**, тоест на територията на Европейския съюз да имаме минимум от производства, които във времена на криза да ни гарантират необходимото и да не разчитаме на внос.

„Респект към българските предприятия, които реорганизираха за дни дейността си и започнаха производство на защитни материали... В кризисни времена, освен тежките ефекти, се случват неща, които не трябва да ни убягват от вниманието. Ето, за дни въведохме дистанционното обучение и то за минимални разходи... Безпрецедентните мащаби на солидарност, такова нещо в последните години не се е случвало... **Български софтуерни фирми безвъзмездно работят върху приложения, ценни и полезни за правителството и за обществото** за справяне с кризата и за покриването на нуждите на няколко сектора“, допълни Дончев.

Интервюто с Томислав Дончев можете да чуете в [звукския файл](#).

✓ Предприятията възстановяват работа, но с минимум работници

От днес завод "Арсенал" ще възстанови работа, но с минимален брой работници, съобщава БГНЕС.

Това беше първото предприятие, което изцяло затвори врати заради епидемията от коронавирус. В него работят близо 9000 души. Отделно предприятието е свързано с много външни фирми. В понеделник „Арсенал“ започва работа, но съставът ще бъде оптимизиран с 2000 души, а мерките за дезинфекция са драконовски.

Предприятието започна производството на дезинфектанти, почистващи спрейове за ръце, медицински маски. Такива ще бъдат раздадени днес на хората, които отидат на работа.

"Дунарит" вече съобщи, че също от днес започва работа с работници на санитарния минимум - от 1000 души само 200 ще продължат да идват на работа, за да довършат започнати поръчки. Останалите работници са пратени вкъщи.

"Стомана Перник" също свива производството.

„Бургаска корабостроителница“, която има договор с партньори от Русия за ремонт на кораби, няма как да работи на пълни обороти, защото руските специалисти, които трябва да присъстват и консултират дейностите по ремонта, не могат да дойдат в България. Затова дейностите по ремонтите са отложени за неопределено време. Бавят се и доставките на материали, които заради кризата сега, идват три пъти по-бавно.

Най-големият кораборемонтен завод у нас - „Одесос“ във Варна, закъсва по подобни причини - работа има, но тя не може да бъде свършена, без да присъстват чуждестранните специалисти, които контролират ремонта, да пътуват.

Японската „Язаки“ обяви още миналата седмица, че спира и трите си завода у нас - в Димитровград, Сливен и Ямбол, в които работят повече от 5600 души.

✓ Какви са рисковете за банките от Covid-19 пандемията

Анализ на Марта Младенова за „Събота 150“ на програма „Хоризонт“

Глобалната пандемия от Covid-19 зарази икономиката и финансовата система. Рецесията е неизбежна, а повечето експерти започнаха да се тревожат за банковата система, която и преди кризата с коронавируса имаше недолекувани проблеми. Правителствата и централните банки обмислят редица регулаторни изменения, така че банките да преминават през кризата без допълнителни поражения върху здравината си.

Но мнозина се питат заразата, плъзнала през икономиката и обхванала бюджетите на засегнатите държави, може ли да премине леко през банките и има ли лечение и за тях, ако заболяват отново.

Марта Младенова разговаря по темата с двама експерти - Пиер Ортлиб от Официалния форум за парични и финансови институции и Маркус Демари от Германския икономически институт в Кьолн

Риск от необслужвани кредити

„Първият риск идва от неплатежоспособността, която фирмите и домакинствата ще изпитат заради изолационните мерки. Ако погледнем банковата система на Италия, където все още има много пукнатини въпреки направените подобрения, необслужваните кредити може наистина да достигнат много притеснително ниво и да създадат огромен проблем“, заяви в интервю за „Събота 150“ Маркус Демари от Германския икономически институт в Кьолн.

„Аз обаче мисля, че има друг важен проблем за банките и той може да се появи от пазара на държавни облигации. За да преодолеят тази корона криза, държавите трябва да поемат дълг, а в същото време заради ограничителните мерки, приходите им от данъци намаляват. Просто фирмите, които нямат дейност в момента, няма да плащат данъци или вноските от тях в хазната ще бъдат много по-малки от планираното в бюджетите. Това директно води до поскъпване на дълговите книжа за държавите или казано по друг начин - ще им е по-скъпо да си набавят необходимите пари“, допълни Демари.

Според него гуверньорът на Европейската централна банка Кристин Лагард вече е имала своя първи момент, в който трябва да вземе мерки „каквото и да струва“ - фразата, с която предшественикът ѝ Марио Драги именно през 2012 година спаси еврото.

Освен „базуката“ от 750 милиарда евро, които Франкфурт ще налее в икономиките на страните от еврозоната чрез изкупуване на дългови книжа, банката разреши на страните безлимитно да се възползват от този инструмент - начин, по който да помогне на правителствата да си набавят необходимите финансови ресурси.

Всички те обаче са насочени към здравната система от една страна, а от друга - към овладяване на социалните и икономически последици, настъпили от масовата изолация.

Тогава - какво се случва с банките?

„Проблемът тук е в магнитуда на труса, който ще се появи от ръста на необслужваните кредити. Много банки бяха доста „крехки“ по този показател още преди кризата, макар че като цяло банковата система е в доста по-добра ликвидна позиция спрямо кризата от 2008 година благодарение на регламента Базел 3. Въпреки това в идеалния вариант ще бъде разрешено на определени клиенти да забавят плащания. Не вярвам да се стигне до опрощаването на кредити. Както и да бъдат „разхлабени“ правилата, след кризата банките ще се окажат с доста по-големи портфейли от необслужвани кредити и трябва да се намери начин ситуацията да не бъде изпусната от контрол“, коментира Пиер Ортлиб от Официалния форум за парични и финансови институции.

Суапови линии и хеджиране

Той обърна внимание на една от по-малко коментираните мерки, а именно задействането на суаповите линии между централните банки. Това са инструменти, в случая на валутния пазар, които представляват договори за бъдещи плащания. Федералният резерв в Съединените щати задейства пет такива линии, две от които с Европейската централна банка и с Английската централна банка, припомни Ортлиб.

„Активирането на суаповата линия между Федералния резерв и Европейската централна банка беше много важна стъпка, защото позволи на европейските банки да имат сигурна доларова ликвидност. В много аспекти тя е много по-важна от еуровата. Всъщност, ФЕД усети сериозната необходимост от долари не само в Европа, но и в Азия“.

„Има два вида институции, които понасят щети от коронавируса. Единият вид са застрахователните компании, които работят в евро, но инвестират портфейлите си в кошница от инструменти, голяма част от които са в долари. Covid-19 кризата обаче направи много по-трудно за тях да хеджират инструментите в портфолиото си, особено доларовите. Въпреки че звучи доста далечно за крайния потребител, това е потенциален сериозен системен риск“.

„Хеджирането“ е финансова операция на един пазар за намаляване на риска от загуба на друг пазар.

Не само при застрахователните компании, но и при пенсионните дружества - активите се държат в кошница от инструменти, които носят различен риск - акции, облигации и други, често разпределени в пазари в различни държави.

Нарушените доставки удрят паричните потоци

Проблемът с Covid-19 е, че е с глобално разпространение, което прави почти невъзможно да се намери сигурно убежище, а това удря немалка част от портфейлите на дадени компании, допълни Ортлиб.

„Вторият риск идва от нарушаването на веригите за доставки. Това може би е по-малък проблем за Европа и по-голям за Азия. Нарушаването на веригите променя и паричните потоци, да не кажа, че ги спира. В много случаи говорим отново за доларови плащания. Въпреки това крайният ефект се отразява навсякъде, защото ако има нарушения в плащанията и работниците не могат да получат заплатите си. Това обаче връща топката към банките и останалите институции, които не могат да получат вноските си на време“.

И отново се връщаме към темата с необслужваните кредити. Едни от нискорисковите активи, които са част от банковите портфейли, са държавните облигации. Обаче заради Covid-19 ситуацията, в която се очаква все повече държави да поемат дълг, рискът ще се повиши, което - ще увеличи цената на правителствения дълг за държавните хазни.

Спорът за „коронаоблигации“ в Европа

Ето защо най-закъсалите държави - като Италия, Испания и Франция настояват за общи еврооблигации, които придобиха названието „коронаоблигации“, но Германия и Нидерландия категорично се противопоставят - ситуация, също позната от предишната криза.

„Кризата е изключително тежка в Италия. Ако няма някакъв механизъм, през който цялата еврозона да сподели риска, то тогава ударът няма да е само върху тази държава, но и върху цялата еврозона. За да се върне Рим към икономически растеж, ще има нужда от много пари, но в условия на рецесия вероятността това да стане чрез самостоятелно поет дълг е минимална. Ето защо еврозоната трябва да използва еднократно общ дългов инструмент, с който да подпомогне Рим в осигуряването на достатъчен ресурс, за да се справи“, каза Маркус Демари.

„Противопоставянето на еврооблигациите през 2011 и 2012 година беше заради факта, че имахме несиметричен шок в еврозоната. Някои държави бяха ударени много повече от други. Кризата с коронавируса обаче е симетричен шок за цялата еврозона, всъщност за цяла Европа и много държави извън нея. Необходимо е общо действие, за да се справим с тази ситуация. Ето защо съм убеден, че е добро решение да емитираме общи еврооблигации, в които рискът е споделен между държавите от еврозоната“, добави той.

Освен това изграждането на банковия съюз вече дава на страните от еврозоната ресурси - чрез Европейския стабилизационен механизъм и други институции, които могат да бъдат използвани, допълни Маркус Демари.

Но какво правят тези страни, сред които е и България, които все още не са въвели еврото.

„Тези държави имат подобни регулаторни изисквания, следователно и инструменти, каквито и в еврозоната. Разбира се, те имат механизми за овладяване на банкова криза, но проблемът е, че трябва да го направят самостоятелно - без помощ от институциите в еврозоната. За да осигурят стабилизиране на банковата система, те трябва да наберат ресурс от пазарите, което моментално ще увеличи дълга им“, каза Демари.

В България банковата система е стабилна, а и централната банка предприе редица регулаторни мерки, с които да осигури допълнителна ликвидност на търговските банки. Тези действия на БНБ имат категоричната подкрепа на експертите.

✓ Кипър с облекчения за кредитополучателите заради Covid-19

Кипър наложи 9-месечен мораториум върху плащането на вноските и лихвите по банкови заеми. Законът, който е част от икономическите мерки за преодоляване на коронавирусната криза, бе приет от парламента на страната на извънредна сесия вчера.

Спирането на плащанията към банките до 31 декември тази година важи за всички кредитополучатели - фирми, самостоятелно заети, физически лица, които досега са изпълнявали задълженията си.

Решението за мораториума е [част от пакета икономически мерки в Кипър за противодействие на икономическата и социална криза в резултат на разпространението на коронавируса](#).

„Днешното гласуване от парламента ще даде необходимия дъх на домакинствата и бизнеса“, заяви министърът на финансите Константинос Петридис.

Спирането на всички плащания по заемите ще помогне на компаниите и хората да оцелеят в условията на намалени или спрени приходи и доходи. Целта е да се предотвратят фалити и нарастване на безработицата.

Икономиката на страната почти изцяло е спряла заради наложените строги ограничителни мерки за овладяване на епидемията.

Приетият закон е в съответствие с указанията, издадени от Европейския банков орган и Европейската комисия, подчерта още финансовият министър.

Вчера в Кипър бяха обявени нови 35 заразени с коронавирус, общо потвърдените случаи вече са 214. Още 64 случая са регистрирани в северната окупирана част на острова.

✓ Кристалина Георгиева: Целият кредитен ресурс на МВФ може да е за страни, засегнати от Covid-19

Забавянето на световната икономика крие риск от банкрути и съкращения

Световната икономика може да изпадне в по-тежка рецесия, отколкото през 2009 година. Това заяви управляващият директор на Международния валутен фонд Кристалина Георгиева, предаде Ройтерс.

По прогнози на Фонда се очаква възстановяване през 2021-а, но то ще бъде постигнато, само ако страните успеят да овладеят разпространението на коронавируса, както и да ограничат икономическите щети.

„Основното безпокойство от дългосрочно влияние на внезапното спиране на световната икономика е рискът от вълна от банкрути и съкращения. Това не само може да подкопае възстановяването, но и да разруши структурата на нашите общества. За да избегнат това да се случи, много страни предприеха широкообхватни мерки, за да овладеят кризата в

здравеопазването по места и за да смекчат влиянието ѝ върху икономиката - и от парична, и от фискална страна”, каза Кристилина Георгиева на пресконференция след телефонен разговор с представители на финансовите власти от 24-те страни от Международния валутен и финансов комитет към Фонда, уточняват от агенцията.

Георгиева каза, че 81 страни са поискали досега помощ от МВФ във връзка с кризата с Covid-19. Тя повтори, че организацията е готова да предостави целия си кредитен ресурс на стойност 1 трилион долара на страни, засегнати от вируса.

Investor.bg

✓ Изграждането на интерконектора Гърция-България продължава въпреки пандемията

Гръцките медии посочват, че българският парламент е ратифицирал гаранционно споразумение с банката и средствата са одобрени

Коронавирусът не спря изграждането на газовата връзка Комотини - Стара Загора, съобщават гръцките медии, цитирани от БНР. Осигурено е финансиране, а проектът е стратегически за икономиката.

Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) отпусна заем от 109 млн. евро за финансиране на строителството на газовата връзка между Гърция и България, информират днес медиите в Атина.

Въпреки кризата с разпространението на вируса успешно се извършва строителството и от двете страни, подчертават гръцките издания.

В информацията се посочва, че българският парламент е ратифицирал гаранционно споразумение с банката и средствата са одобрени.

"За България и Гърция приоритет е ускорената реализация на газовия интерконектор", заяви премиерът Борисов след срещата си с гръцкия министър председател на форум в Солун.

Вестник "Етнос" съобщава, че само преди дни и въпреки извънредната обстановка на пристанището в Александруполис е пристигнала първата партида от тръбите, които са необходими за изграждане на трасето на интерконектора от гръцка страна.

"Работим в трудни условия, спазват се всички предпазни мерки, защото след кризата имаме нужда от онези проекти, които ще възстановят икономиката", заяви директорът на пристанище Александруполис.

Интерконекторът Комотини - Стара Загора е стратегически проект за Европейския съюз.

✓ Пазарът за въглеродни квоти сигнализира, че потреблението на енергия пада

Извънредното положение в много от европейските страни свива индустриалната активност, което води до спад в потреблението на енергия

Намаленото търсене на квоти за емисии въглероден диоксид в Европейския съюз (ЕС) предполага, че промишленото потребление на енергия може би се понижава, съобщава Bloomberg.

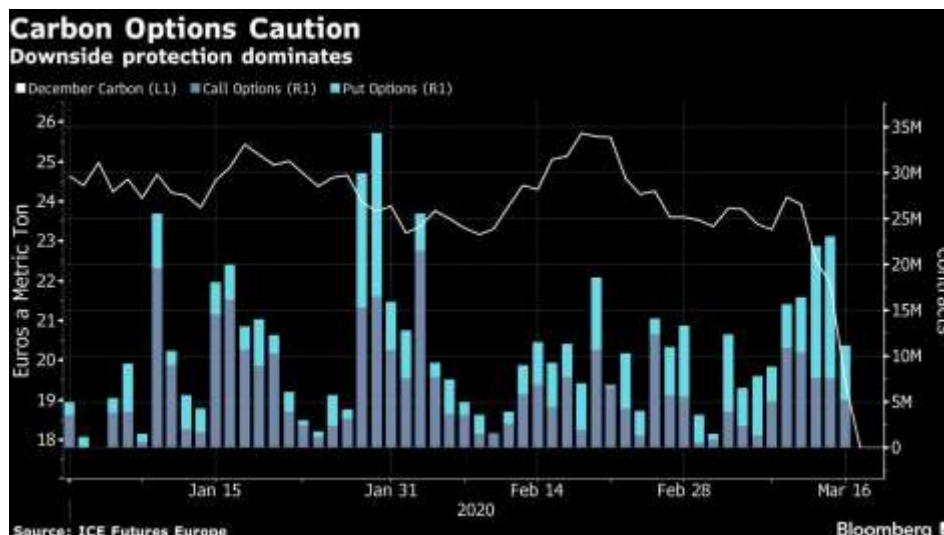
Сковани от пандемията от коронавирус, европейските нации вече изключват части от икономиката си, за да накарат хората да си останат по домовете и да забавят разпространението на вируса. Тъй като фабриките и предприятията прекратяват своята дейност или намаляват производствения си капацитет, потреблението на енергия спада

Това твърдение се подкрепя и от отмяната на търг за квоти за въглеродни емисии на Европейската енергийна борса заради наддаване, което е било под обема, наличен за продажба. Това е първият път, когато се отменя продажба, от юни 2019 г. След този случай броят на квотите падна с 8,6 на сто до най-ниското им ниво от ноември 2018 г.

„Драматичното забавяне на икономическата активност в Европа свива търсенето“, коментира Барбара Ламбрехт, анализатор в Commerzbank AG. Според нея стоковите пазари са преминали в режим на паника.

Предприетите редукиции в производството заради вируса засягат все повече аспекти от индустрията. Германският автомобилен концерн Daimler Group заяви във вторник, че ще спре производството си в Европа поне за две седмици.

Германия, която е най-големият замърсител с въглероден диоксид в ЕС, намали количеството на своите емисии с 6,3% през изминалата година, бележейки най-големия спад в това отношение от финансовата криза през 2009 г.

В Италия, която е най-потърпевшата от коронавируса европейска страна, търсенето на електроенергия е с една пета по-ниско от това преди година.

Мерките срещу разпространението на заразата в Италия, ако бъдат приложени в останалата част на ЕС, могат да свият търсенето на енергия в блока с 15 на сто, смята Елцин Мамедов, анализатор в Bloomberg Intelligence.

Пазарът на опции по програмата за въглеродни емисии също показва слабо търсене на квоти.

В условията на глобална финансова криза преди повече от десетилетие някои индустриални компании използват безплатните въглеродни квоти като форма на финансиране. Повечето производители не само получават безплатни квоти, но и ги получават повече от година преди да влязат в употреба. Те могат да продават спот квотите за пари и да купуват фючърси, което им дава допълнителен безрисков паричен поток.

Спадът при броя на квотите през последните няколко дни показва, че европейската производствена и енергийна промишленост преразглежда своите перспективи, посочва Ник Кембъл, директор в Inspired Energy Plc. Той предполага, че тази тенденция ще стане още по-очевидна през следващите дни.

Дума

✓ Ревизираща мярката „60:40“ в подкрепа на бизнеса

Фирми от всички сектори на икономиката, чиито приходи са намалели с най-малко 25%, поради напълно или частично преустановена работа вследствие на извънредното положение, ще могат да искат помощ от държавата в размер на 60% върху брутното трудово възнаграждение на работниците. Това предвижда актуализираният вариант, обсъден на онлайн заседание на Тристранния съвет.

Приложеният към постановлението списък със сектори, подлежащи на компенсация, ще се отнася само за работодателите, спрели работа вследствие заповед на държавен орган, в случая министърът на здравеопазването Кирил Ананиев.

По време на дискусиата министърът на труда и социалната политика Деница Сачева се съгласи с предложението на социалните партньори прагът за право за обезщетение да бъде свален от 25 на 20% спад в приходите от продажби. Спорен беше въпросът към кой период да се отчита този праг. Според заложеното в проекта на ПМС, спадът трябва да е към осреднените приходи от продажби за месеците януари и февруари 2020 г.

Част от социалните партньори предложиха за референтен период да се взимат съответните месеци на предходната година (например, март 2019 г. спрямо март 2020 г.), а другото предложение беше спадът да се изчислява на база 1/12 от приходите от продажби през 2019 г. Сред спорните въпроси беше и каква документация ще е необходима за доказване на спада в продажбите. В крайна сметка, беше възприет подходът съпоставката да се прави спрямо същия период на предходната година.

Социалните партньори бяха единодушни по няколко ключови предложения: необходима промяна в Закона за извънредното положение, където е заложена мярката 60/40 – съотношение, което прави ПМС неприложимо за огромната част от българските фирми, особено за микро-, малките и средните предприятия; да се създаде публичен регистър на компаниите, които ще бъдат подкрепени по силата на постановлението; да се облекчи максимално обемът документация, необходим за кандидатстване за компенсация; да се прецизират част от текстовете в постановлението, така че да няма възможности за странични тълкувания;

Постановлението е само една от антикризисните мерки, затова е необходимо спешно разработване и приемане на цялостен антикризисен план, комплекс от мерки в подкрепа на икономиката, в средносрочен и дългосрочен план.

До неделя на обяд членовете на Националния съвет за тристранно сътрудничество ще изпратят писмените си предложения, с цел прецизиране на текстовете в постановлението. А в понеделник на извънредно заседание на Министерския съвет, то ще бъде окончателно прието, за да може максимално бързо фирмите да имат възможност да се възползват от възможностите за компенсиране на техните загуби, породени от кризата.

✓ Прогнозират 5-6 на сто спад в икономиката

Правителството не знае какво да прави, ако кризата продължи повече от три месеца

Българската икономика най-вероятно ще се свие през второто тримесечие с 5-6%, но проблемът е, че този процес на спадове ще продължи и през следващите месеци, заяви икономистът проф. Даниела Бобева пред БНР. Въпреки настъпилата криза според нея не може да се очаква по-голямо свиване. "Най-важното, което България трябва да направи, е предвидените мерки за стимулиране да бъдат с много облекчени процедури и да се наложат навременно. Всяко забавяне ще доведе до неефективност и разпиляване на публичния ресурс", заяви проф. Бобева. "В тази ситуация това, което ще се случи, е, че ще имаме повече българска икономика, тъй като вносът ще се свие. Именно българските работещи ще извадят страната от кризата", смята икономистът.

Като обхват и срокове според Бобева мерките на правителството са слаби, за да имат ефект върху икономиката като цяло. Това не означава, че те не трябва да се предприемат, напротив, добре е, че се обсъждат с работодатели и със синдикати. Все пак ударът ще бъде поет от бизнеса, държавата няма да спаси икономиката. Икономиката ще се спаси от силите на работодателите и хората, които работят, твърди проф. Бобева. Нейното мнение е, че Европейският съюз е трябвало да има координиран отговор за справяне с кризата, защото в противен случай ще има асиметричност. "Европейската централна банка тръгна да спасява само страните от еврозоната, а страните от периферията, където сме и ние, остават да разчитат на съветите от Европейската комисия", коментира икономистът от БАН. За проф. Даниела Бобева

най-доброто решение в такива ситуации е бързото адаптиране на фонда за безработица за подпомагане на хората, останали без работа, но при нас е трудно, защото фондът ни е с дефицит.

"Традиционно работодателите свиват разходите, като съкращават персонала, след това голяма част от работещите не се връщат в същите предприятия. Сега сме в друга ситуация - при евентуално свиване тази година и бавно възстановяване на икономиката през следващата, безработицата ще скочи съществено. Това ще даде възможност за по-голяма гъвкавост. Малкият бизнес трябва да е приоритет. Той ще пострада най-силно в кризата. За него трябва директно финансиране", е позицията на проф. Даниела Бобева.

Според премиера Борисов проблем за българската икономика се оказват предприятията, които са обвързани с големите производители в Европа, и в частност - автомобилният сектор. "Светът се готви и реално има пари кризата с коронавируса да продължи три месеца. Ако станат 6 месеца, 9 месеца, тогава нямаме отговор на въпроса как да се справим, призна той. За разлика от други държави ние нямаме възможност да печатаме пари и не сме в еврозоната, за да се ползваме с по-силна външна подкрепа, коментира вицепремиерът Томислав Дончев пред БНР.

✓ Очаква се отлагане на плащания по банковите кредити

Най-вероятно до сряда европейският банков орган ще обяви насоки и критерии, по които да се прилагат тези допълнителни мерки. В основата на тези мерки стои въвеждането на целенасочен и временен мораториум, с който се отлагат или спират плащания по банков кредити. Или казано по-прощичко - отсрочване на плащането по банков кредити. Това заяви пред Нова телевизия управителят на БНБ Димитър Радев пред Нова телевизия.

Радев посъветва хората с ипотечни кредити да говорят с банките. Това е именно целта на регулаторните мерки, които предлага БНБ - да се даде допълнителна гъвкавост, допълнителни възможности на търговските банки, така, че с този индивидуален подход към техните клиенти, те да не изпаднат в по-тежко положение от гледна точка на капиталова адекватност и управление на кредитния риск, каза още шефът на БНБ. Хората с депозити трябва да са спокойни. Депозитите им са на сигурно място, добави той.

✓ Чакат се проблеми с някои доставки на сезонни стоки

Щом спре презапасяването, храните ще поевтинят, прогнозира експерт

Възможни са затруднения с доставката на пресни и сезонни продукти от трети страни заради тежката ситуация, предизвикана от коронавируса, прогнозира пред БНТ транспортният министър Росен Желязков. "Ще има затруднения особено за някои продукти - пресни, сезонни, и то от държави, където комбинираният транспорт е изключително важен. Това са прогнози, но не дотолкова, колкото в Европа доставките биха били осуетени, по-скоро за трети страни", каза той. Според него сухопътният, морският транспорт и железниците работят нормално, така че доставките били гарантирани. Желязков каза, че обявените от ЕК т.нар. "зелени коридори" трябва да гарантират доставката на всички видове стоки. Приоритет обаче имат лекарства и хранителни продукти, но не трябва да има ограничение и пред останалите стоки и материали.

Намаляване на цените на хранителните стоки за продължителен период от време прогнозира директорът на Софийската стокова борса (ССБ) Васил Симов. Според него, когато презапасяването намалее, търговците ще трябва да свалят цените. Цените на хранителните стоки на борсата през последните две седмици вървят надолу, каза Симов. Става въпрос за пшеницата, царевичата и слънчогледа. Поевтиняване има и при брашното. Задържа се цената на млечните продукти и на яйцата. Поскъпват обаче месото и цитрусовите плодове. По данни на Държавната комисия по стоковите борси и тържищата през миналата седмица борсовите цени на храните са поевтинели средно с 0,94 на сто.

"Няма да се учудя, ако при някои хранителни стоки се забележи по-продължително намаляване на цените, тъй като съм свидетел на презапасяване на населението, купуваха се много големи количества хранителни продукти, аз съм убеден, че те не могат да бъдат изконсумирани за седмица и в следващата седмица популателната активност ще намалее. Когато намалее силата на популателите, търговците при всички положения ще се опитат да намалят цената, за да продадат останалите продукти", смята Симов.

Цената на бензина и дизела в България се е понижила с почти 11% към края на този месец в сравнение с началото, показват данни на Агенция "Митници". Същевременно средната борсова цена на суровия петрол сорт Brent е паднала с 47,5% от почти 52 долара за барел към 2 март до 26,5 долара на 27 март. Спадът на цената на суровината започва около 6 март.

Цените на горивата на бензиностанциите са реагирани на промените една седмица по-късно - около 12 март. Така бензинът средно от 2,14 лв. на литър през първата седмица на март постепенно е поевтинял до 1,90 лв. през четвъртата седмица на март, показват данните на митниците.

Земля

✓ Предлагаме на ЕК специална мярка за коронавируса в селското стопанство

Бюджетът да се формира от недоговорените средства по ресорните програми

България предлага Европейската комисия да предостави възможност на държавите-членки на Европейския съюз доброволно да прилагат хоризонтална извънредна мярка „COVID-19“ във всяка от програмите си за подкрепа на уязвимите фермери и преработватели, става ясно от официално писмо на страната, изпратено до изпълнителния орган на общността и цитирано от дирекция „Връзки с обществеността и протокол“ в министерството на земеделието, храните и горите.

От ведомството припомнят, че на проведения през тази седмица съвет на министрите на земеделието на държавите-членки на ЕС нашият министър на земеделието, храните и горите Десислава Танева запозна колегите си с предложенията на България. Те предвиждат механизмът „COVID-19“ да функционира на национално ниво, като всяка държава-членка да има възможност да използва недоговорените средства по програмите си за стабилизиране на секторите селско стопанство и хранително-вкусова промишленост. За същата цел се предвижда да бъдат използвани недоговорени средства от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020, Програмата за морско дело и рибарство 2014-2020 и Националната програма за подпомагане на лозаро-винарския сектор 2019-2023 г.

Предложенията са в няколко направления. Първото от тях е да има компенсаторна мярка за извършени разходи за превенция от пандемията за осигуряване на дезинфектанти, маски, защитни облекла, разходи за дигитализация за осъществяване на дистанционна работа. По този начин ще се защитят работниците и нормалното функциониране на работата през стопанската година. С оглед динамиката на развитие на пандемията следва да се осигури възможност всяка държава-членка да реагира веднага и да има възможност да изплати компенсаторното плащане при възникване на необходимост и преди одобряване на нотификацията.

Второто направление предвижда компенсаторна мярка за извършен разход за съхранение на продукцията, за компенсиране на намалените количества и спада в цените на произведени стоки, за ограничения при реализацията на продукцията и ограничения в пазара, както и за спиране на дейност. България призовава и за осигуряването на гъвкавост за програмиране и одобряване на компенсаторната мярка, за да може в най-спешен порядък да се предостави необходимата подкрепа.

Държавата предлага още да има и компенсаторна мярка за земеделски стопани, преработватели или оператори в логистичния сегмент. Целта е бързо реализиране на пазара на произведени плодове, зеленчуци, земеделски стоки, рибни продукти и храни. По този начин ще се подкрепят малките производители, като тяхната продукция ще бъде изкупена и реализирана на пазара. Друго предложение включва инвестиционна мярка в няколко направления - инвестиции в техника за преработка, складиране, консервиране на бързо развалящи се продукти и активи за съхранение на продукция.

Освен механизма „COVID-19“ България предлага да се разработи и спешна мярка за справяне с кризисната ситуация чрез предоставяне на целева финансова помощ от бюджета на Общата организация на пазарите. За всяка страна може да бъдат определени финансови пакети на база продукцията в засегнатите сектори в растениевъдството (плодове и зеленчуци) и на база популацията на животните от най-засегнатите сектори. По този начин всяка държава-членка на ЕС да получи еднократна помощ под формата на безвъзмездни средства, за да подпомогне производителите си в най-засегнатите сектори.

В писмото България предлага още преходната национална помощ да бъде адаптирана, като останат ограниченията единствено в секторен план. Именно така на фона на пандемията в цяла Европа ще се осигури гъвкавост и създаване на възможност за различни модуляции при критериите за допустимост, референтната дата и при запазване на секторите. България счита, че предложените от ЕК мерки във връзка с новоприетата Временна рамка за държавна помощ и изменението на таваните за общата национална помощ са неприложими за страната ни предвид настъпилите обстоятелства и ефекта за икономиката ни, както и невъзможността да бъдат осигурени допълнителни национални средства. У нас извънредното положение беше въведено в началото на март и съпроводено със затваряне на много обекти, изтъкват от МЗХГ.

✓ Властта призна: Заразата може да е катастрофална за икономиката ни

Съществуват възможни сценарии от умерена рецесия до „катастрофални“ последици за българската икономика, заяви вицепремиерът на България Томислав Дончев пред БНР, позовавайки се на различните икономически прогнози. Той подчерта възможността на страната ни да генерира допълнителен дълг, с който да помогне на икономиката си за справяне с кризата около разпространението на коронавируса.

„Бъдещето ще покаже в какъв размер. Имаме буфер, който можем да ползваме засега. Досега сме препрограмирали 600 млн. лева, а при нужда имаме възможност да реагираме с още около 500 млн. лева, без да предизвикваме щети“, изтъкна Дончев.

По неговите думи правителството е отговорно, когато разпределя парите на българските граждани, да го прави отговорно. Схемата за подпомагане е 60 на 40, подчерта още вицепремиерът. „Държавата не може да влезе във всяка брънка на икономиката и да плати. Схемата, която предлагаме, ще работи, тя е алтернатива на това работодателят да освободи работниците. Това е стимул работодателите да съхранят работниците си и след края на кризата те да започнат да работят на пълни обороти. Мислим за работодателя, но най-вече за работника“, изтъкна Дончев.

Текстът предстои да бъде разработен детайлно и този понеделник може да бъде гласуван от Министерски съвет. Българското правителство следи постоянно мерките, налагани от другите държави и черпи примери от тях. „За разлика от други държави ние нямаме възможност да печатаме пари и не сме в еврозоната, за да се ползваме с по-силна външна подкрепа“, изтъкна вицепремиерът.

Разходите по мерките може да достигне един милиард лева на първия етап, посочи още той. „Не може да се прогнозира точно колко дълго ще продължи тази криза, но щетите върху икономиката няма да се изчерпят с щетите по време на карантината. Те ще са по-големи, след като тя премине, затова трябва да бъдем внимателни. Липсва отговор на основния въпрос - колко време ще се задържи тази ситуация. Може да допуснем, че ще е три месеца, по аналог с Китай, но нямаме гаранции, че това ще е така“, заяви Дончев.

Той добави, че автоматична подкрепа от държавата ще получи бизнесът, който страда от въведените ограничения по време на карантината - ресторанти, заведения, услуги.

✓ Рекордно поскъпване на храната у нас

За година цените на дребно на почти всички продукти скочили с цели 7,9%, отчете ЕС

България отбелязва рекордно поскъпване на храните в целия Европейски съюз в периода февруари 2019 - февруари 2020 г. Цените на дребно на почти всички хранителни продукти са скочили, като средното поскъпване е с цели 7,9%, показват официалните данни на Европейската комисия за цените на суровините и хранителните продукти.

От всички страни членки страната ни е с най-голям среден скок в цените на храната. Изпреварваме Чехия, където поскъпването е с 5,8% на годишна база, Румъния, където увеличението е с 4,3%, Естония (3,4%), Унгария (3,2%) и Латвия (3,1%). В развити пазарни икономики като тази на Германия и Франция годишното поскъпване на храните е едва 1,2 на сто и съответно 1,1 на сто.

За последната една година месото е поскъпнало с близо 19%, като вероятната причина за това е принудителното евтаназиране на хиляди прасета заради епидемията от Африканска чума по свинете. Скокът при цените на плодовете е с 11,3 на сто. Поскъпване има при хляба, рибата и морските дарове, млякото, сиренето, яйцата, олиото и захарта.

В съседна Гърция обаче цените са паднали с 4,1% на годишна база, поевтиняване отчитат в Ирландия, Италия, Кипър, Португалия и Финландия, пише сайтът Агроновините.

Осезаем скок в цените на редица хранителни продукти е отбелязан у нас за последните две седмици, показва справка на Държавната комисия по стоковите борси и тържищата, цитирана от bTV. От 16 март до този петък домати от 2, 25 лв. за килограм вече струват 2, 83 лв., картофи - от 0,89 ст. вече са 1,24 лв., лимоните - от 2,44 лв. се вдигнаха на 3,35 лв. При основните хранителни стоки промяна в цените се наблюдава при захарта, скумрията и свинското, като последното е поскъпнало със 70 ст. за килограм.

Търговци отбелязват, че истерията от презапасяването е отминала, но цените остават завишени при месните продукти, консервите, както и на основните продукти като олио, масло, ориз и макарони. Цената на брашното пък се е увеличила с около 10%. Някои от клиентите не гледат цените, а пазаруват каквото им е необходимо дори да има увеличение.

В зеленчуковите магазини най-търсени са лимоните и джинджифилът. Цените им са скочили с над 50 % за две седмици, отчитат търговци. Други клиенти на магазините смятат, че цените на някои от продуктите са спекулативни. Според търговците цените в магазините се повишават по веригата заради скока на борсите и при вносителите.

На Софийската стокова борса цената на хранителните стоки върви надолу. Това обяви пред БНТ Васил Симов, изпълнителен директор на Софийската стокова борса. Сред поевтиняващите той изреди пшеницата, царевичата, слънчогледа, а също и брашното. Задържа се цената на млечните продукти - кашкавал, сирене. Яйцата запазват цената си. Има поскъпване при месото и цитрусовите плодове, посочи той.

“Няма да се учудя, ако при някои хранителни стоки се забележи по-продължително намаляване на цените, тъй като съм свидетел на едно презапасяване на населението, купуваха се много големи количества хранителни продукти, аз съм убеден, че те не могат да бъдат изконсумирани за една седмица и в следващата седмица популателната активност ще намалее“, прогнозира той. Обясни, че когато намалее силата на популателите, търговците при всички положения ще се опитат да намалят цената, за да продадат останалите продукти.

Мениджър

✓ 33 797 млн. евро е брутният външен дълг на България в края на януари 2020 г.

Брутният външен дълг на страната в края на януари 2020 г. е 33 797 млн. евро (52 на сто от прогнозния брутен вътрешен продукт /БВП/), съобщава Българската народна банка.

На годишна база дългът намалява с 97,7 млн. евро (0,3 на сто).

В края на януари 2020 г. дългосрочните задължения са 25 631,2 млн. евро (75,8 на сто от брутният дълг, 39,4 на сто от БВП), като намаляват със 177,2 млн. евро (0,7 на сто) спрямо януари 2019 г.

Брутният външен дълг на сектор "Държавно управление" в края на януари 2020 г. е 5434,2 млн. евро (8,4 на сто от БВП). На годишна база външните задължения на сектора се понижават с 82,3 млн. евро (1,5 на сто).

✓ Над 200 000 декларации за облагане с корпоративен данък вече са подадени онлайн

Над 200 000 декларации за облагане с корпоративен данък са подадени до момента, всички по електронен път, информират от НАП. През 2020 г. задължените лица по Закона за корпоративното подоходно облагане правят авансови вноски на база прогнозната данъчна печалба за тази година. Ако дружеството вече е подало годишната си данъчна декларация за 2019 г., може да направи корекция в размера на авансовите вноски до 15 април.

Ако годишната декларация не е подадена до 15 април, тя трябва да се подаде до тази дата, като се попълни само частта от нея, в която се декларира авансовите вноски за 2020 г. Корекции на размера на така декларираните авансови вноски се правят с декларацията по чл. 88 от ЗКПО, информират от Националната агенция за приходите.

Лицата, извършващи дейност като едноличен търговец, както и земеделските стопани, избрали този ред на облагане, също декларира приходите и разходите си за 2019 г. до 30 юни, като авансовите вноски за 2020 г. се правят по начина, описан за задължените по закона лица, само че за тях срокът е 30 април 2020 г. Когато тези лица са придобили и други доходи като физически лица (например доход от наем или хонорар) срокът за декларирането на тези доходи е до 30 април.

[НАП публикува промените в данъчно-осигурителните изисквания за времето на извънредното положение.](#)

Декларирането на доходите, които се облагат с данък върху общата годишна данъчна основа и окончателен данък за доходи от чужбина от физическите лица, трябва да стане до края на април, същият е и срокът за внасяне на тези данъци, напомнят от НАП.

До 30 юни е удължен срокът за деклариране и плащане на корпоративния данък, данъка върху разходите, данъка върху приходите на бюджетните предприятия, данъка върху приходите от помощни и спомагателни дейности по смисъла на Закона за хазарта, както и на данъка върху дейността от опериране на кораби.

Националната агенция за приходите съветва клиентите си да отложат посещенията си в офис на ведомството до преустановяването на извънредното положение, като дотогава използват електронните услуги, достъпни на <https://inetdec.nra.bg/> с персонален идентификационен код (ПИК) или електронен подпис. Структурите на НАП продължават да работят и да обслужват клиенти при допълнителни мерки за защита и постоянна дезинфекция на помещенията.

✓ Караниколов: Правим всичко възможно, за да останат хората на работа

Най-големият кошмар са човешките животи, а след това всички последици. Все пак трябва да мислим и така - „Всяко зло за добро“. Много тежка криза, много трудна ситуация, но ние трябва да излезем по-силни от нея. Това заяви пред **NOVA** министърът на икономиката Емил Караниколов.

„От тази гледна точка за нашата икономика, в зависимост от периода, в който продължи основната криза за спасяване на животи, с всеки изминал ден състоянието ще бъде по-лошо“, казва министър Караниколов.

По думите му е сложно да се отговори на въпроса колко тежка ще бъде кризата, тъй като такава форма на криза не се познава в новата история на човечеството.

„Когато започва една криза, тя обикновено стартира в някакъв сектор, няколко години преди това се вижда някакъв ефект. Тук видяхте, че всичко стана за месеца. Преди коронавируса имаше сигнали за забавяне на икономиката, но те бяха доста малки и се очакваше към края на 2020 или в средата на 2021 година да дойде това забавяне.“, коментира министърът на икономиката.

„Нашата основна цел е първо човешките животи. Второ, ние казваме икономическа криза, но ще дойде и социална криза – много освободени хора. И то не толкова заради извънредни мерки в България и факта, че хората трудно отиват да работят или не желаят да го правят. От вчера имам разговори с представители на бизнеса, които казват, че са осигурили защитно облекло, но им спират поръчките от европейски страни, където има криза. Тоест проблемът е от гледна точка на пазарите. В един момент обаче те ще отворят и тогава този, който е най-добре подготвен, който е успял да запазил предприятията и работниците, той ще успее по най-бързия начин да завърти колелото и да заеме най- много поръчки“, добавя Караниколов.

Той обясни, че ще има и безвъзмездни средства, които ще идват от оперативните програми, и че ще се помага на физически лица, на микро, малки и средни предприятия.

По отношение на мярката 60/40 или 70/30 Караниколов заяви, че като принцип е изключително правилна, защото не само държавата, но и бизнесът има много отговорност към хората, които са му създавали печалба.

„В последните няколко години българската икономика работеше много добре – ръст на заплатите, никаква безработица, ръст на БВП, рекорден ръст на износа. Работникът е най-ценният ресурс на всеки бизнес, той е неговата кръв. От тази гледна точка държавата ще даде своя дан, но е много важно и бизнесът да помогне на цялото население. Ние ще намерим този компромис, дали ще бъде 60/40 или 70/40, идеята е добра, защото означава, че ще направим заедно всичко, за да останат хората на работа. Останат ли хората на работа, ние ще имаме готови за работа предприятия“, пояснява Караниколов.

✓ Има вероятност учебната година да бъде удължена, обясни образователният министър

Има вероятност учебната година да бъде удължена. Всички трябва да се настроят, че лятото тази година ще се учи малко повече. Това заяви пред **bTV** министърът на образованието и науката Красимир Вълчев.

„Отсега трябва да си създадем нагласи, че има вероятно учебната година да бъде удължена за сметка на месец юни и може би малко за сметка на юли. Ако се възстановят до 21-ви април учебните занятия, отучването ще бъде минимално“, коментира Вълчев

„Ако не стане, най-вероятно малко от юни и септември също ще се отучва. ще навлезем в юни и малко от септември. Детските градини също трябва да създадат тези нагласи. Те в момента не осъществяват дистанционно обучение, тъй като то не е подходящо за развитието на децата в тази възраст. Много родителите обаче са си изчерпали отпуските и няма да имат такива през лятото, някои няма да имат средства за частни занимални и школи, за това е важно системата да предложи и тази опция през лятото. Трябва да предложим повече летни занимални. Всички трябва да се настроят, че лятото ще се работи повече“, добавя той.

По думите му датите за изпитите за 4-и, 7-и, 10-и и 12-и клас могат да се изместят с една, две или три седмици, в зависимост от това кога ще бъдат възстановени учебните занятия.

„Проблемът е при 12-и клас, защото е обвързан с кандидатстване във висши училища и там трябва да се съгласува не само с нашите висшите училища, но и с тези в останалите европейски страни. Имаме интензивна комуникация с колегите министри на образованието. Всички се въздържат от вземане на решения в тази посока.“, казва още министър Вълчев.

Той обяснява, че няма да има нулева година. Според него такъв шанс е имало само ако не беше стартирано електронното обучение и ако карантината продължи до края на учебната година, двете условия кумулативно.

„До момента, в който беше обявена извънредната ситуация, иммахме около 60% от учебните занятия преминати. Ако имаме минимум 80%, за което има предпоставки да се случи, няма проблем да се усвоят учебните програми“, казва министърът на образованието.

Той поясни, че рано или късно матурите ще бъдат направени във всички страни и че няма да бъдат по дистанционен начин, тъй като това ще създаде неравнопоставена среда.

По думите на Вълчев предложението на някои директори на училища за отпадане на външното оценяване за 4-ти и 10-ти клас и промени на изпита за 7-и клас и матурите е прибързано и неаргументирано.

„Прибързано е, защото в момента е рано да се говори за отпадане. Ако ограничителните мерки продължат и през юни и юли, тогава може да говорим за това. В момента много по-важно е да говорим за вътрешното оценяване и текущите оценки“, коментира министър Вълчев

„Не е аргументирано, защото това, което чух, е че така искали директорите. Ако подходим по този начин, значи би трябвало да отпаднат всички изпити. Няма достатъчно време. И предишни години сме били в подобни ситуации. Ще припомня 2007 – 2008 г., когато месец и половина почти всички училища не работиха по време на учителската стачка. Тогава година приключи нормално“, добавя той.

✓ **Национална електронна библиотека в помощ на учителите създаде МОН**

Министерството на образованието и науката създаде Национална електронна библиотека на учителите, събщи пресцентърът на МОН.

В това хранилище за електронно съдържание има възможност за публикуване и споделяне на авторски учебни, дидактически и методически материали за работа в електронна среда - видеоуроци, учебни програми, иновативни методики, тестове, филми, упражнения, занимателна педагогика, презентации и най-вече проекти, които са свързани със самостоятелност при изпълнението в електронна среда. Те може да са изработени самостоятелно или в екип, като е необходимо да съответстват на държавните образователни стандарти и на учебните програми.

Хранилището е и платформа за популяризирането на изследователска и ученическа работа, за мотивиращи елементи, за обратна връзка, за групов и индивидуална работа, за създаване и прилагане на умения.

Авторските материали ще се разпределят по часове, по тематични направления и по вид на материала - за обучение, за самоподготовка и за изпитване.

Учителите могат да споделят своите идеи за насърчаване и повишаване на интереса и ефектите от дистанционното обучение сега, а после, когато то ще се прилага в различни варианти на присъственото обучение в клас, и при самоподготовката, преподаването на интегрирано знание и при проектнобазираното обучение.

✓ **Словения измисли уникален начин, по който да помогне на малкия бизнес**

Коронавирусната епидемия в Словения оказва най-голямо въздействие на малкия бизнес, показва анализът в държавата. За да им помогне, частна компания създаде уебсайт и мобилно приложение, с което гражданите ще могат да купуват услуги, които ще получат след края на изолацията и епидемията, предаде БГНЕС.

Гражданите, които искат да помогнат на местните фризьори или козметици, чиито салони са затворени от седмици, могат да си купят така наречените ваучери за услуги. Те директно ще помогнат на собствениците в кризисната ситуация, а потребителите ще получат обслужването, когато епидемията приключи.

Чрез въпросния уебсайт и приложение словенците са закупили ваучери предимно за фризьор, козметик, масаж, химическо чистене, автомивка и други. Според някои песимистични анализи, поради епидемията словенската икономика ще отбележи спад от 25%.

✓ **Когато кризата отmine**

Авиокомпаниите спряха да изпълняват полети, големи спортни събития бяха отменени, държавите постоянно въвеждат нови рестрикции, за да остане вирусът отвъд границите им. В тези времена на криза трябва да останем спокойни и оптимистични. За щастие, част от работата на предприемачите и бизнес лидерите е именно да останат спокойни, дори в толкова напрегнати условия.

Предприемайки проактивни действия сега, можете да осигурите по-стабилна позиция за бизнеса си, когато кризата отmine. Всъщност, Китай, където вирусът се появи за първи път, вече дава индикации за възстановяване на икономиката си. Предлагаме ви 4 опорни точки, с помощта на които да си помогнете за справянето с COVID-19.

Как влияе ситуацията на потребителите ви?

В зависимост от индустрията, в която работите, потребителите ви може да имат специфични проблеми заради коронавируса. Помислете стратегически върху това как им се отразява пандемията и как можете да помогнете.

Вашата работа като собственик на един бизнес е да установите как да препозиционирате продуктите или услугите си, така че да продължите да бъдете полезни.

Поработете върху дългосрочните инвестиции

Особено ако се занимавате с B2B, коронавируса може да е възможност за по-дългосрочни инвестиции в бизнеса ви. Сега е моментът да преоцените операциите, процесите и плановете си.

В тази несигурна ситуация обезателно продължавайте да поддържате добри отношения с клиентите си.

Пригответе се за спад

Естествена последица от пандемията е спадът в търсенето и продажбите. Бъдете готови за него – това няма да ви подmine, но предварителното планиране как да се възстановите ще ви е от полза.

Помислете за нови канали за продажба

Дори и под пълна карантина, хората ще продължават да искат и да имат нужда да купуват. Например ако заради коронавируса посещаемостта на физическите ви обекти се понижи, опитайте да промотирате повече възможността за

онлайн продажби сред клиентите си. Много компании вече се преориентират, за да запазят стабилни приходите си и да продължат да осигуряват достъп на потребителите до предложенията си.

Вярвам, че компаниите може да направят големи усилия днес, за да са добре позиционирани за по-голям успех утре. Винаги ще има предизвикателства и кризи, които да засягат бизнеса ни. Това, което трябва да направим, е да се адаптираме и да приемем с отворени обятия възможностите, дори от такива огромни кризи като коронавируса.

✓ Спад на борсите в Европа в края на седмицата

Основните индекси на водещите фондови борси в Европа записаха понижения в ранната търговия в петък, след като завършиха последните три сесии с ръст, пише Ройтерс.

Общият европейски индекс STOXX 600 се понижи с 8,09 пункта, или 2,5%, до 313,29 пункта, но е на път да отчете най-силното си седмично представяне от световната финансова криза насам. Бенчмаркът е напреднал с близо 17% от 16 март, когато достигна последното си дъно, но продължава да е на 26% под февруарския си рекорд.

Немският DAX отчете спад от 236,03 пункта, или 2,36%, до 9 764,93 пункта. Водещият индекс на Лондонската борса FTSE 100 изтри 225,87 пункта от стойността си, или 3,88%, достигайки стойност от 5 589,86 пункта. Френският измерител CAC 40 записа спад от 158,73 пункта, или 3,49%, до 4 438,85 пункта.

След като поведоха ралито през седмицата, подиндексите на компаниите туристическият сектор (SXTP) и енергийният сектор (SXEP) се понижиха съответно със 3,26% и 3,49%.

Акциите на круизна компания Carnival, листвани на борсата в Лондон, се сринаха с 11,94%, падайки до дъното на туристическия индекс.

Индексът на европейските банки SX7P се понижи с 3,74%, след като Европейската банкова федерация съобщи, че ще спре изплащането на дивидент, за да запази капитала и да продължи да дава заеми, докато кризата с коронавируса не приключи

Акциите на германската медийна група ProSiebenSat 1 скочиха с 6,92%, след като късно вчера бе обявено, че нейният главен изпълнителен директор Макс Конзе ще напусне поста си, като решението влиза в сила незабавно.

Силен ръст на Уолстрийт

Основните индекси на Нюйоркската фондова борса записаха сериозни повишения в четвъртък, след като инвеститорите игнорираха рекордния брой молби за помощ при безработица заради приемането на извънредния икономически пакет от над 2 трлн. долара за борба с короанвируса, пише Си Ен Би Си.

Промишленият индекс Dow Jones се повиши с 1 351,62 пункта, или 6,38%, до 22 552,17 пункта, записвайки трети пореден ден на ръст. За последните три сесии индексът на сините чипове е напреднал с над 20%, което е и най-големият тридневен скок от 1931 г. насам.

Широкообхватният индекс Standard & Poor's 500 записа серия от поредни сесии на повишения, като добави 154,51 пункта към стойността си, или 6,24%, до 2 630,07 пункта. Индексът на високотехнологичните дружества Nasdaq се повиши с 154,51 пункта, или 6,24%, до 2 630,07 пункта, следвайки поскъпването на акциите на компаниите от групата FAANG, като цената на книгата на Facebook, Amazon, Apple, Netflix и Alphabet(Google) скочи съответно с 4,56%, 369%, 5,26%, 6,02% и 5,56%.

Dow бе подкрепен от Boeing, Chevron и Walgreens, чиито акции поскъпнаха съответно с 13,80%, 10,60% и 10,21%.

Вчера американското министерство на труда обяви, че за последната седмица са били подадени 3,28 млн. заявленията за помощи при безработица, което е абсолютен рекорд в историята на САЩ. Това е близо 5 пъти повече от досегашният рекорд от 695 хил. молби от 1982 г. Въпреки това някои анализатори прогнозираха скок до 4 млн.

Този рекорден ръст на безработицата обаче не успя да засенчи икономическият пакет от над 2 трилиона долара, приет от американският сенат.

Федералният резерв на САЩ също изрази готовност да подкрепи икономиката. Председателят на ФЕД Джером Пауъл заяви вчера, че централната банка „не е свършила амунициите“, които може да използва, за да стабилизира икономиката.

„Все още имаме място за промени в политиката и други аспекти за подкрепа на икономиката“, казва Пауъл.

Въпреки вчерашните печалби трите основни индекса остават на повече от 20% под февруарските си върхове.

Печалби в Азия

Основните индекси на водещите борси в Азиатско-тихоокеанския регион записаха предимно повишения в петък, следвайки ръста на Уолстрийт.

Водещият индекс на Токийска фондова борса Nikkei 225 се повиши с 724,83 пункта, или 3,88%, до 19 389,43 пункта.

В континентален Китай индексът Shanghai Composite записа ръст от 7,29 пункта, или 0,26%, до 2 772,2 пункта, докато, докато по-малкият Shenzhen Composite изтри 7,8 пункта от стойността си, или 0,46%, достигайки ниво от 1 693,35 пункта. Хонконгският индекс Hang Seng напредна с 131,94 пункта, или 0,56%, до 23 484,28 пункта.

Тези резултати дойдоха на фона на данните на Националното статистическо бюро на Китай, според които индустриалната печалба в страната в периода януари-февруари се е понижала с 38,3% на годишна база. Периодът съвпадна с масштабната карантина, предприета от китайското правителство в борбата с разпространението на коронавируса.

„Смятам, че данните ще се влошат много през второто тримесечие на годината и то за по-голямата част от световната икономика“, коментира пред Си Ен Би Си Седрик Чехаб от Fitch Solutions.

„Въпреки че фондовите пазари обикновено достигат дъното преди цялата икономика, изглежда малко внезапно и бързо... борсите вече да са ударили дъното. Все още наблюдаваме голям ръст новите случаи на заразени с COVID-19 в световен мащаб и все още не сме видели кривата да се изглажда“, добавя той.

В Южна Корея индексът Kospi отчете спад от 31,49 пункта, или 1,87%, до 1 717,73 пункта. Австралийският бечнмарк ASX 200 се понижи с 270,9 пункта, или 5,3%, до 4 842,4 пункта.

У нас

Индексите на Българската фондова борса (БФБ) записаха предимно повишения в ранната търговия. Основният индекс SOFIX регистрира ръст от 1,53 пункта, или 0,36%, до 424,60 пункта. BGBX40 се повиши с 0,64 пункта, или 0,72%, до 89,82 пункта. BGTR30 напредна с 3,15 пункта, или 0,73%, до 433,24 пункта. BGREIT се понижи с 0,08 пункта, или 0,06%, до 125,15 пункта.

[В. Сега](#)

✓ 4 оперативни програми се насочват към мерки срещу кризата

По-сериозни възможности за пренасочване на средства има по линия на "Иновации и конкурентоспособност"

"Няма нови пари от Европа за борба с коронавируса. Брюксел казва - вземете си от тези, които са в момента. И затова изчегърта от програмите Дончев и казаха с Горанов - можеш да разполагаш с 400-500 млн. от европейските програми. Това са сегашните пари, не идват нови". Така премиерът Бойко Борисов развенча миналата седмица очакванията покрай шумно рекламираната инвестиционна инициатива на ЕК за пренасочване на милиарди към страните-членки за борба с коронавируса. Всъщност страната ни получи отсрочка за връщането на 122 млн. евро в европейския бюджет и ще може да използва освободения ресурс вместо национално съфинансиране за реализиране на проекти за борбата с вируса по сегашните оперативни програми. На този етап в 4 оперативни програми има резерв, който може да бъде реструктуриран за осигуряване на финансов ресурс за мерки в подкрепа на икономиката и здравния сектор.

По-сериозни възможности за пренасочване на средства в рамките на програмата за бизнеса - "Иновации и конкурентоспособност", има в парите, заделени за технологично развитие и иновации, показва проверка на "Сега". Тук общият ресурс е 677 млн. лв., като от него са договорени 52.5%. Недоговореният ресурс е в размер на 321 млн. лв. От информационната система за управление на еврофондовете става ясно, че за този недоговорен ресурс вече има чакащи проекти, предимно на местни инициативни групи, и не е ясно каква част от него може да се пренасочва.

Преди дни от управляващия орган на оперативната програма обявиха, че е проведена работна среща с вицепремиера Томислав Дончев за обсъждане на възможностите за пренасочване на средства по програмата за подкрепа на най-засегнатите сектори, включително и чрез гаранционни инструменти. Икономическият министър Емил Караниколов пък обяви намерение на кабинета да отпусне безвъзмедни ваучери за бизнеса в размер на до 50 000 лв. при покриване на определени изисквания, ако Европейската комисия одобри подобна схема. Много е вероятно схемата да се финансира именно по оперативната програма. България има опит и с отделната оперативна програма "Инициатива за малки и средни предприятия", по която се предоставяха гаранции за кредитиране на малки и средни предприятия с цел намаляване на изисквания за обезпечения по заеми. По инициативата имаше ресурс от 199 млн. лв., който бе изчерпан изцяло.

Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси" вече обяви две извънредни мерки с налични недоговорени средства по програмите - 60 млн. лв. за Министерство на здравеопазването, които да се дадат за добавките към заплатите от 1000 лв. за медицинския и немедицинския персонал на първа линия на борба с вируса, да се закупят предпазни средства за тях, да се осигури ресурс за транспорт между болници и до домове на пациенти. Със средствата ще може да се наема и допълнителен персонал. Парите са отпуснати по приоритетна ос "Подобряване на достъпа до заетост и качеството на работните места", по който имаше недоговорен ресурс от 106 млн. лв. След обявяване на мярката остават свободни 46 млн. лв.

Социалното министерство обяви, че отпуска и други 20 млн. за продължение на сегашната програма за социален патронаж. По този приоритет от оперативната програма имаше недоговорен ресурс в размер на 42 млн. лв., сега сумата намалява. Няма подробни данни дали вътре в програмата няма допълнителни размествания, така че ресурсът по съответните приоритетни оси да бъде допълнително увеличен.

Регионалното министерство също вече обяви, че пренасочва 40 млн. лв. към министерство на здравеопазването за закупуване на респираторни апарати, маски, тестове и други защитни консумативи. МЗ е бенефициент по регионалната програма с проекти за развитие на регионална здравна инфраструктура, но целият наличен бюджет по тази мярка е договорен и няма свободен ресурс. По оперативна програма "Региони в растеж" по-сериозен недоговорен ресурс има по приоритета за устойчиво градско развитие (136 млн. лв.) и по приоритет "Регионален туризъм" (67 млн. лв.), като не е ясно дали тук не може да се мислят някакви допълнителни мерки в помощ на самия туризъм.

Още няма взето решение дали по оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж" да се прави реструктуриране и за какви мерки да се използва, но нещата в сектора още не са ясни покрай очакваното удължаване на принудителната ваканция. Допълнителни усилия покрай коронавируса полагат в момента и училища, и университети. В момента по-сериозен недоговорен ресурс по програмата има при проектите за изграждане на образователна среда за активно социално включване на уязвими групи - 78.2 млн. лв. свободни средства. Възможно е някаква част от тях да се прехвърли за финансиране на мерки, произтекли от кризата с пандемията.

По данни на ИСУН програмата с най-слабо изпълнение в момента (без тази за селските райони) е оперативна програма "Добро управление", по която се финансират проекти на администрацията. Общият ѝ бюджет е 653.5 млн. лв. - европейско плюс национално финансиране, а договорените проекти са за 395 млн. лв. Прехвърлянето на пари от програма в програма обаче е сложно нещо, засега управляващите говорят само за размествания вътре в програмите.

Програмите "Транспорт и транспортна инфраструктура" и "Околна среда" трудно могат да се насочат към проекти за борба с коронавируса.

ЖЕСТ

Европейската комисия обяви с апломб инвестиционната си инициатива в отговор на кризата с пандемията, но жестът към държавите-членки не е голям. За България сумата е 122 млн. евро, които страната ни трябваше да върне в бюджета на ЕК този юни. Сега срокът се отлага за края на програмния период, като парите могат да се използват като национално съфинансиране по съществуващите оперативни програми. Този жест на практика облекчава националния бюджет, защото води до отмяна на вече планиран разход, но не води до ръст в общия обем на средствата.

Cross.bg

✓ Теми и гости в сутрешните блокове на телевизиите

БНТ, „Сутрешен блок“

- Коронавирусът - последни новини - включване от Щаба и участие на доц. Ангел Кунчев;
- Как ще действа щабът на доброволците? - главен комисар Николай Николов;
- Кризата и ние - председателят на КТ "Подкрепа" Димитър Манолов и председателят на Българската стопанска камара Радосвет Радев;
- В Бургас: кметът нареди да се махнат пейките - как се справя местната власт с мерките срещу заразата?

БТВ, „Тази сутрин“

- Ще успеят ли да се приберат всички наши сънародници от чужбина? Гост: Екатерина Захариева, вицепремиер и министър на външните работи;
- Разказ на един от излекуваните. Как ски-учителят Веселин Ангелов от Троян се пребори със заразата?;
- Какви грешки допусна Европа в борбата срещу КОВИД19? Коментар на евродепутата Андрей Слабаков;
- Може ли коронавируса да ограничи правата ни? Гост: Любен Дилов-син;
- Как само за 8 часа бяха събрани 20 хил. лв. от дарения за купуването на респиратори?

✓ Димитър Радев: Работи се по мерки за отлагане на плащането по кредитите

Работи се по три пакета от мерки, които да гарантират безпроблемното функциониране на паричния режим на страната, обясни Димитър Радев.

"Банковият сектор у нас в момента е в много добра кондиция, в резултат на правеното през последните години. Можем да кажем, че той е готов, особено ако говорим в хоризонт от 3 до 6 месеца, за настоящата криза", заяви в специално интервю за NOVA гуверньорът на Българската народна банка - Димитър Радев.

Вложителите трябва да знаят, че парите им са на сигурно място, а кредитополучателите могат да разчитат на разсрочване на вноски и лихви.

"Свидетели сме на здравна криза, която прераства в икономическа. В тази ситуация думите имат голямо значение, но по-важни са действията", добави той.

"Нашият банков сектор през последните години премина през мащабни проверки, които включваха също така оценка на качеството на техните активи", обясни Димитър Радев.

"Ако прогнозата продължи повече от три или шест месеца, въпреки индикациите, никой не може да предвиди как ще се развие кризата и колко дълго ще продължи. Това, което правим в Българската народна банка, е да разработваме различни сценарии за възможно развитие и да оценяваме техния възможен ефект върху банковата система. Твърде рано е да се спекулира с числа на този етап, аз се надявам, че в рамките на три месеца картината ще бъде по-ясна", обясни той.

Радев сподели, че се работи по три пакета от мерки, които да гарантират безпроблемното функциониране на паричния режим на страната и свързаната с това инфраструктурата.

"Това, което ще стане, е, че в рамките на два до три дни, вероятно до сряда, европейският банков орган ще обяви насоки и критерии, по които да се прилагат тези допълнителни мерки. В основата на тези мерки стои въвеждането на целенасочен и временен мораториум, с който се отлагат или спират плащания по банков кредити. Или казано по-простичко - отсрочване на плащането по банков кредити", добави той.

"Те трябва да говорят с банките и това е именно целта на регулаторните мерки, които предлага БНБ. Да се даде допълнителна гъвкавост, допълнителни възможности на търговските банки, така, че с този индивидуален подход към техните клиенти, те да не изпаднат в по-тежко положение от гледна точка на капиталова адекватност и управление на кредитния риск", каза още директорът на БНБ.